



Driftskontrakt

E5050 Signalanlegg 2026

Trøndelag fylkeskommune

Konkurransesgrunnlaget kap. A – E

Saksnr: 202609614

Innholdsliste

A Prosjektinformasjon

- A0 Forside og innholdsliste
- A1 Dokumentliste
- A2 Innbydelse til anbudskonkurranse
- A3 Orientering om prosjektet

B Konkurranseregler og kvalifikasjonskrav

- B1 Konkurranseregler
- B2 Krav til tilbyders kvalifikasjoner
- B3 Krav til tilbud og spesielle konkurranseregler

C Kontraktsbestemmelser

- C1 Alminnelige kontraktsbestemmelser
- C2 Spesielle kontraktsbestemmelser
- C3 Avtaledokument

D Beskrivende del

- D1 Beskrivelse
- D2 Tegninger og supplerende dokumenter
 - D2-H SHA-plan
 - D2-K Kvalitetssystem
 - D2-M Ledelsessystem for miljø
 - D2-R Skjema for rapportering til byggherren

E Svardokumenter

- E1 Dokumentasjon fra tilbyder
- E2 Svardokument for vurdering av leverandørens kvalifikasjoner
- E3 Beskrivelse med utfylte priser
- E4 Prisskjema: Timepriser for mannskap og maskiner
- E5 Tilbudsskjema

A Prosjektinformasjon

A1 Dokumentliste

Dokumentene som inngår i konkurransegrunnlaget vil, der annet ikke er spesielt beskrevet, kun bli gjort tilgjengelige over internett. Betegnelsen "URL" (dvs. en henvisning til en adresse på internett) er angitt i stedet for antall eksemplarer i tabellen nedenfor når tilbyderen selv må hente dokumentet på internett.

I tabellen nedenfor er betegnelsen "URL-S" brukt for de dokumenter som inngår i den delen av konkurransegrunnlaget som må lastes ned fra den kontraktsspesifikke URL-adressen som entreprenøren får tilgang til etter registrering i oppdragsgivers konkurransegjennomføringsverktøy (KGV).

I tillegg vil en del generelle kontraktsdokumenter finnes på følgende internettsadresse:

<http://www.vegvesen.no/s/anbud/dokumenter>

For disse siste dokumentene er betegnelsen "URL-G" brukt i tabellen nedenfor.

Følgende dokumenter utgjør til sammen konkurransegrunnlaget:

DOKUMENT	DATO	URL/ Antall
Kap. A Prosjektinformasjon Kap. B Konkurranseregler og kvalifikasjonskrav Kap. C Kontraktsbestemmelser Kap. D Beskrivende del D1 Beskrivelse D2 Oversikt over signalanlegg-liste + kartoversikt over signalanleggene i Trondheim D2-H SHA-plan D2-R Skjema for rapportering til byggherren		URL-S
Kap. E Svardokumenter E1 Dokumentasjon fra tilbyder E2 Firmaopplysninger for vurdering av leverandørers kvalifikasjoner E3 Beskrivelse med utfylte priser E4 Prisskjema: Timepriser for mannskap og maskiner E5 Tilbudsskjema		URL-S
Objektkodeliste	07.01.2026	
Håndbok N100 Veg- og gateutforming	2023-10	URL-G
Håndbok V129 Universell utforming av veier og gater (tidligere håndbok 278)	2011-02	URL-G
Håndbok N200 Vegbygging	2024-07-05	URL-G
Håndbok N300 Trafikkskilt	2024-03	URL-G
Håndbok N301 Arbeid på og ved veg	2024-09-16	URL-G
Håndbok N303 Trafikksignalanlegg (tidligere håndbok 048)	2021-06	URL-G
Håndbok R310 Trafikksikkerhetsutstyr: Tekniske krav (tidligere håndbok 062) (NB: Se også NA-Rundskriv 2015/12 Endring i krav til synlighetstøy og stoppspak)	2011 2016	URL-G
Håndbok N-V322 Trafikksignalanlegg. Planlegging, drift og vedlikehold	2023-12	URL-G
Håndbok N601 Sikkerhetskrav for elektriske anlegg i- og langs offentlig veg	2022-11	URL-G
Håndbok R110 Modellgrunnlag	2025-12	URL-G

DOKUMENT	DATO	URL/ Antall
Håndbok R610 Standard for drift og vedlikehold av riksveger (tidligere håndbok 111)	2012-08	URL-G
Håndbok R611 Trafikkberedskap	2015-05	URL-G
Håndbok R612 Vegmeldingstjenesten (tidligere håndbok 210)	2006-04	URL-G
Håndbok V721 Risikovurderinger i vegtrafikken	2021-08	URL-G
Håndbok R761 Prosesskode – 1	2025-02	URL-G
Håndbok V772 Samhandling	2021-05	URL-G
Håndbok V830 Nasjonalt vegreferansesystem	2022-02	URL-G
Temahefte til tidligere versjon av Håndbok 111	2003-11	URL-G
Bruerveiledning ELRAPP	*)	URL-G
NA-rundskriv 2002/24: Retningslinjer vedrørende ansvarsdeling for drift og vedlikehold i vegkryss	2002-11-11	URL-G
NA-rundskriv 2017/3: Krav til kontroll av driftskontrakter (med vedlegg)	2017-04-28	URL-G
NA-rundskriv 2012/6: Gjensidig evaluering i entreprisekontrakter. Samarbeidsmøter (med vedlegg)	2012-06-27	URL-G
Veiledning for levering av avdragsnota på elektronisk format	2021-05	URL-G
Entreprenørens sikkerhetstillelse - garantierklæring (Drift og vedlikehold)		URL-G
Skjema - Endringsordre/Krav om endringsordre		URL-G
Norsk Elektroteknisk Komité NEK 400:2022	2022	
Norsk Elektroteknisk Komité NEK 405-1:2020 Kompetanse for kontrollforetak og personell Del 1: Elektrotermografi	2020	
Norsk Elektroteknisk Komité NEK 405-3-2:2022 Elkontroll i vegtrafikksystemer - Krav til personell, eksaminering, sertifisering og metodikk	2022	
Norsk Elektroteknisk Komité NEK 399:2022 Tilknytningspunkt for elanlegg og ekomnett	2022	
Norsk Elektroteknisk Komité NEK 700:2020 Informasjonsteknologi	2024	
Norsk Elektroteknisk Komité NEK 439 Lavspenningstavler og kanalskinnesystem	flere	
Norsk Elektroteknisk Komité NEK EN 50110-1:2013 Sikkerhet ved arbeid i og drift av elektriske anlegg	2023	
Norsk Elektroteknisk Komité Elektroteknisk terminologi, NEK 450	flere	
Norsk Elektroteknisk Komité NEK EN 60204-1:2018 Maskinsikkerhet - Maskiners elektriske utrustning - Del 1: Generelle krav	2018	
NS-EN ISO 12100:2010/AC2016 Maskinsikkerhet - Hovedprinsipper for konstruksjon - Risikovurdering og risikoreduksjon	2010/2016	
Energi Norge: Anleggsmaskiner og elektriske anlegg, publikasjon nr. 268	2008	
Norske og internasjonale standarder og andre dokumenter som det er vist til i tilbudsokumentene		
Utlysingsannonsen som gjengitt i DOFFIN- og TED-databasene		

Nye nummer for Statens vegvesens håndbøker

Statens vegvesens håndbøker har nye nummer fra 1. juni 2014. Se håndboksiden <http://www.vegvesen.no/Fag/Publikasjoner/Handboker> for mer informasjon om det nye nummereringssystemet og tabeller som viser oversikt over nye og gamle nummer.

Det vil fortsatt være dokumenter med referanser til tidligere håndboknummer. Gyldigheten av disse, og mulige krav som fremgår av disse, endres ikke av omnummereringen.

A Prosjektinformasjon

A2 Innbydelse til anbudskonkurranse

Kontraktsarbeid: Oppdraget omfatter drifts- og vedlikeholdsoppgaver på vegnettet knyttet mot trafikksignalanlegg med funksjonsansvar for noen av oppgavene.

Kontraktsnr.: E5050 Signalanlegg 2026
Saksnr: 202609614

Trøndelag fylkeskommune (TRFK) ønsker tilbud fra entreprenører med det faglige, tekniske og økonomiske grunnlag som er nødvendig for oppfylling av kontrakten. Videre kreves erfaring fra tilsvarende arbeider, for utførelse av ovennevnte kontraktsarbeid i henhold til konkurransegrunnlaget. Det vises til utfyllende bestemmelser i konkurransegrunnlagets kap. B2.

Konkurransen skjer i henhold til lov om offentlige anskaffelser (LOV 2016-06-17-73 med evt. senere endringer, loa) samt forskrift om offentlige anskaffelser (FOR 2016-08-12-974 med senere endringer, foa). Det benyttes åpen anbudskonkurranse (foa §13-1 (1)).

Type anskaffelse: Tjeneste (foa §4-1 bokstav c), over EØS-terskelverdi (foa §5-3 bokstav a)

Kriterier for valg av tilbud er gitt i konkurransegrunnlagets kap. B.

Tilbudskonferanse vil finne sted digitalt 08.06.2026 kl 12:00.

Møteinnkalling sendes til de som har meldt sin interesse.

Spørsmål vedr konkurransegrunnlaget etter tilbudskonferansen sendes inn via KGV innen 22.06.2026 kl. 12.00.

Konkurransen gjennomføres via Trøndelag fylkeskommunes konkurransegjennomføringsverktøy (KGV). Tilbudsinnslevering og all kommunikasjon skjer via KGV, se kap. B1.

Alle frister i konkurransen er angitt i KGV.

Det blir ikke tradisjonell offentlig tilbudsåpning.

Åpningsprotokoll vil ikke bli offentliggjort, men gjort i tildeling på valg av leverandør.

Trøndelag fylkeskommune, 09.02.2026

Underskrift

A Prosjektinformasjon

A3 Orientering om prosjektet

Innhold

1	Arbeidenes art og omfang	2
2	Kontraksperiode.....	3
3	Beskrivelse, prosess typer og vegnettsoversikt.....	3
4	Byggherre og engasjerte rådgivere	4
4.1	Byggherre og engasjerte rådgivere	4
5	Byggherrens organisering av HMS-arbeidet	4
6	Andre drifts- og vedlikeholdsenterpriser på det samme vegnettet som kontrakten omfatter	4
7	Spesielle forhold.....	5
7.1	Registrering og autorisasjon	5
7.2	Internkontroll av elektriske anlegg.....	5
7.3	Bompengeordninger, utgifter til ferje, parkering, lading av el-bil	5
7.4	Bruk av byggherrens eiendommer, bygninger, lager og utstyr	5

1 Arbeidenes art og omfang

Denne kravspesifikasjonen omhandler arbeid knyttet til fysisk utstyr og tilhørende drift og vedlikehold av 130 signalanlegg i Trondheim kommune, Malvik kommune, Røros kommune, Melhus kommune og Flakk-Rørвик fergekaier.

Denne kravspesifikasjonen beskriver drift og vedlikehold av trafikksignalanleggene på fylkesveger og kommunale veger. Kontrakten omfatter levering, montering, utførelse og oppfølging innenfor følgende tema:

- Elektroteknisk oppfølging
- Signalteknisk fysisk utstyr
- Detektering av trafikk
- Driftsoppfølging og periodiske arbeider
- Feilretting og reparasjon av skader
- Graving
- Arbeidsvarsling
- Vaktordning
- Dokumentasjon og rapportering
- Forsikringsskader

Til signalanlegg regnes alt utstyr som har tilknytning til signalanlegget og dets funksjoner fra og med strømnettleverandørs tilknytningspunkt. Det omfatter stolper, lyshoder, trykknapper/akustiske signaler, detekteringsutstyr, kabler, trekkør, kummer, fundamenter etc. Alt arbeid skal utføres i henhold til enhver tid gjeldende lover og forskrifter.

Alt arbeid knyttet til styreskap; Leveranse, oppfølging og programmering av styreskap er lagt til en annen kontrakt. Det må påregnes samordning med denne kontrakten gjennom hele perioden.

Leverandøren må ha tilgang til nødvendige reservedelsmateriell. Det skal bare benyttes originale deler eller deler godkjent av Oppdragsgiver. Alt utstyr og materiell som brukes i anleggene skal monteres etter brukerveiledning som er utarbeidet av produsenten av produktet eller produsentens representant i Norge. Alt utstyr skal ha en minimumsgaranti på 3 år, dersom ikke annet er oppgitt i de enkelte beskrivelsene av utstyr.

Denne kontrakten kan i tillegg til drift og vedlikehold også brukes til oppdrag ved bytting av styreapparat og etablering av nye lyskryss samt assistanse samt ved ombygninger av eksisterende lyskryss. Kontrakten gir likevel ikke en eksklusiv rett til denne typen oppdrag.

Arbeidet gjøres opp med rundsum for rundsumprosesser, iht. mengder og enhetspriser for øvrige prosesser og som regningsarbeid iht. timepriser for mannskap og maskiner.

Kontrakten gjelder fra kontraktsinngåelse 07.10.2026 til 07.10.2029 med mulighet for 1+1 års forlengelse.

Signalanleggene er plassert på fylkesveg i deler av Trøndelag og på fylkesveger og kommunale veger i Trondheim. I tabellen under er antall signalanlegg fordelt på kommune/ geografisk sted for å gi et inntrykk av fordelingen rundt om i Trøndelag fylke.

	Antall signalanlegg
Signalanlegg i Trondheim	124
Signalanlegg Flakk ferjekai	1
Signalanlegg i Malvik	4
Signalanlegg i Fosen. Rørvik ferjekai	1
Sum signalanlegg	130

I vedlegg D2 er et kart over signalanleggene i Trondheim og ei liste over alle signalanleggene.

Signalanleggene driftes ut fra dagens tilstand. Oppgradering/ utskiftinger gjøres ved behov etter bestilling fra oppdragsgiver.

Ved kontraktsinngåelse vil leverandør få tilgang til byggherrens prosjekthotell for det som er tilgjengelig av dokumentasjon. Dersom dette ikke lar seg gjøre vil oppdragsgiver overlevere dokumentasjon for aktuelle signalanlegg.

Det er overvåkingssystem for signalanleggene. Leverandør vil få tilgang til denne nettsiden. Der kan det sjekkes om det er feil og mangler på signalanleggene. Alle arbeidsoppgaver skal avklares med oppdragsgiver før planlegging og utførelse igangsettes.

Leverandør skal ha (faglig ansvarlig) installatør med gr. L-sertifisering som er fast ansatt hos Leverandør. Vedkommende skal være tilgjengelig for å avklare faglige spørsmål som kommer fra Oppdragsgiver og Leverandørens ansatte. Avklaringer og møter med Oppdragsgiver kan gjennomføres digitalt (telefon, videomøte eller tilsvarende). Installatør, saksbehandlere, planleggere og øvrig personell sin funksjon i denne kontrakten skal være inkludert i enhetsprisene.

2 Kontraktsperiode

Kontraktsperioden løper fra 07.10.2026 til 07.10.2029
(dette er estimerte datoer)

Dersom byggherren benytter opsjonen på 2 x 12 måneders forlenges kontrakten tilsvarende.

3 Beskrivelse, prosesstyper og vegnettsoversikt

Beskrivelsen av drifts- og vedlikeholdsoppgavene med tilhørende standard for drift og vedlikehold er knyttet til *håndbok R610 Standard for drift og vedlikehold av riksveger*.

Arbeidet skal utføres i henhold til kontraktsbestemmelsene og til spesifiserte krav i kap. D1, Beskrivelse.

Beskrivelsen i kap. D1 består av en generell prosessbeskrivelse og en spesiell beskrivelse. Bestemmelsene i den spesielle beskrivelsen kommer generelt i tillegg til eller i stedet for generell prosessbeskrivelse. Ved uoverensstemmelse gjelder spesiell beskrivelse foran bestemmelsene i generell prosessbeskrivelse.

Kap. D1 inneholder rundsumprosesser og prosesser med oppgjør iht. utførte mengder. Oppgjør for rundsumprosesser skjer med avtalt pris pr. år avregnet iht. faktureringsplan. Oppgjør for øvrige prosesser skjer etter avtalt enhetspris iht. utførte mengder.

Til hjelp for tilbyder har byggherren utarbeidet en liste over alle signalanleggene i kontrakten. I tillegg et kart som viser plassering av signalanleggene i Trondheim by.

Antall signalanlegg kan endre seg i perioden. Dersom det bygges nye signalanlegg i perioden, vil de inngå i denne drift- og vedlikeholdskontrakten. Dersom signalanlegg tas ned eller overføres til riksveg vil de utgå fra kontrakten.

Antall Signalanlegg kan variere i kontraktsperioden, rundssumprosesser justeres månedlig linjert ut fra antall anlegg som legges til grunn i anbudsdokumentene.

4 Byggherre og engasjerte rådgivere

4.1 Byggherre og engasjerte rådgivere

Alle henvendelser mellom entreprenøren og byggherren skal gå gjennom byggherrens representant, dersom annet ikke er avtalt.

Alle henvendelser mellom entreprenøren og byggherrens engasjerte rådgivere skal gå gjennom byggherrens representant, dersom annet ikke er avtalt.

TRFK er både byggherre og byggherrens representant.

5 Byggherrens organisering av HMS-arbeidet

Byggherrens organisering av HMS-arbeidet er vist i plan for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø (SHA-planen). Denne planen finnes som del av konkurransegrunnlaget i kap. D2-H.

6 Andre drifts- og vedlikeholdsentrepriser på det samme vegnettet som kontrakten omfatter

Byggherren vil også ha andre drifts-/vedlikeholdsentrepriser på det samme vegnettet som kontrakten omfatter. Disse entreprisene kan også omfatte arbeid nær eller i tilknytning til signalanlegg. Trøndelag fylkeskommune vil også selv kunne gjennomføre arbeider i området.

Det er inngått egen kontrakt for styreskapteknisk utstyr. Det vil si levering og programmering av styreskap, drift av teknisk overvåking, datadeling, oppfølging av kollektivprioriteringen. Gjelder både oppfølging, feilretting og nylevering. I praksis alt som har med styreskapet å gjøre.

Leveranse av denne kontrakten må samarbeide med kontrakt «Styreskapteknisk utstyr» i hele perioden. Det må tas høyde for det.

Oppgraderings-, miljøpakken-, fornying-, investering- og storinnkjøpsprosjekter omfattes ikke i denne kontrakten. Byggherre har styrerett, entreprenør har ikke enerett på utførelse.

7 Spesielle forhold

7.1 Registrering og autorisasjon

Virksomheten skal til enhver tid være korrekt registrert iht. aktuelle virkeområder iht. «Forskrift om elektroforetak og kvalifikasjonskrav for arbeid knyttet til elektriske anlegg og elektrisk utstyr - FOR-2013-06-19-739» og korrekt autorisert iht. «Forskrift om autorisasjon for virksomhet som utfører installasjon og vedlikehold av elektronisk kommunikasjonsnett - FOR-2011-12-07-1206 (autorisasjonsforskriften)».

7.2 Internkontroll av elektriske anlegg

Det skal utføres internkontroll for alle elektriske anlegg i kontrakten i henhold til beskrivelse gitt i kap. D1.

Kontrakten omfatter et stort antall enkeltstående objekter som er å anse som elektriske anlegg (egen tilkobling til kraftleverandør) med krav til internkontroll.

7.3 Bompengoordninger, utgifter til ferge, parkering, lading av el-bil

Informasjon om bompengeanleggene og satser finnes på: <http://www.autopass.no>
Kostnader for bompengepassting, ferger, parkering og el-bil lading, skal dekkes av entreprenør, og være innkalkulert i priser.

7.4 Bruk av byggherrens eiendommer, bygninger, lager og utstyr

Informasjon og bestemmelser knyttet til eiendommer, bygninger, lager og utstyr som byggherren stiller til rådighet for entreprenøren eller som byggherren pålegger entreprenøren å bruke for gjennomføring av kontraktsarbeidet er gitt i kap. C2, pkt. 40.2.

B Konkurranseregler og kvalifikasjonskrav**B1 Konkurranseregler****Innhold**

1	Alminnelige konkurranseregler – lov og forskrift om offentlige anskaffelser	2
2	Prosedyre	2
3	Tilgjengeliggjøring av konkurransegrunnlaget m.m.....	2
4	Rettelse, supplering eller endring av konkurransegrunnlaget	2
5	Kompensasjon ved deltakelse i konkurransen	3
6	Kommunikasjon	3
7	Språkkrav	3
8	Avvik.....	3
9	Avklaringer	3
10	Avlysning av konkurransen	3

1 Alminnelige konkurranseregler – lov og forskrift om offentlige anskaffelser

For denne konkurransen gjelder lov av 17. juni 2016 nr. 73 om offentlige anskaffelser ("anskaffelsesloven") og forskrift av 12. august 2016 nr. 974 om offentlige anskaffelser ("anskaffelsesforskriften") del I og del III, med de suppleringer og tillegg som er gitt i følgende dokumenter:

- Kapittel **B1** Konkurranseregler, som inneholder en beskrivelse av de generelle konkurransereglene.
- Kapittel **B2** Krav til leverandørenes kvalifikasjoner - anbudskonkurranse, som inneholder kvalifikasjonskrav med tilhørende bestemmelser.
- Kapittel **B3** Gjennomføring av konkurranse og valg av tilbud - anbudskonkurranse, som inneholder tildelingskriteriene og de øvrige konkurransereglene.

2 Prosedyre

Konkurransen gjennomføres etter følgende prosedyre:

Åpen anbudskonkurranse.

3 Tilgjengeliggjøring av konkurransegrunnlaget m.m.

Konkurransegrunnlaget er gjort tilgjengelig via oppdragsgivers konkurransegjennomføringsverktøy, på følgende internettsadresse:

<https://www.mercell.com/nb-no/anbud/75896736/troendelag-fylkeskommune-anbud.aspx>

Tilbud skal leveres via ovennevnte konkurransegjennomføringsverktøy, jf. kapittel B2 og B3.

Leverandøren er ansvarlig for at komplett tilbud blir levert innenfor den angitte tidsfrist.

4 Rettelse, supplerings eller endring av konkurransegrunnlaget

Før tilbudsfristens utløp kan oppdragsgiver foreta rettelser, suppleringer og endringer av konkurransegrunnlaget som ikke er vesentlige, jf. anskaffelsesforskriften §§ 8-4 (4) og 14-2 (1). Rettelser, suppleringer og endringer av konkurransegrunnlaget vil bli publisert via oppdragsgivers konkurransegjennomføringsverktøy, jf. punkt 3 ovenfor.

Oppdragsgiver kan ikke foreta vesentlige endringer av konkurransegrunnlaget eller på annen måte vesentlig endre forutsetningene for konkurransen.

Leverandør skal ta hensyn til alle publiserte/utsendte endringer av konkurransegrunnlaget.

Det forutsettes at leverandøren setter seg godt inn i hele konkurransegrunnlaget. Leverandøren bærer risikoen for sin egen forståelse av konkurransegrunnlaget, og kan ikke senere gjøre gjeldende forhold han burde blitt oppmerksom på.

Dersom en leverandør oppdager mangler eller uklarheter i konkurransegrunnlaget, skal han umiddelbart varsle oppdragsgiver om dette.

5 Kompensasjon ved deltakelse i konkurransen

Kostnader for utarbeidelse av tilbud bæres av den enkelte leverandør, om ikke annet fremgår direkte av konkurransegrunnlaget.

6 Kommunikasjon

All skriftlig kommunikasjon og informasjonsutveksling mellom oppdragsgiver og leverandør skal skje ved bruk KGV, med mindre oppdragsgiver beslutter en annen kommunikasjonsform.

7 Språkkrav

Tilbudet med tilhørende dokumenter skal utformes på norsk, med mindre annet klart er angitt i konkurransedokumentene.

8 Avvik

Eventuelle avvik fra konkurransegrunnlaget i tilbudet skal fremgå uttrykkelig av leverandørens tilbudsbrief. Leverandøren kan ikke gjøre gjeldende avvik som ikke fremkommer av tilbudsbriefet. Eventuelle avvik skal prises av leverandøren.

Avvik som ikke er prissatt, vil bli kostnadmessig vurdert av oppdragsgiver i forbindelse med valg av tilbud. Tilbud med vesentlige avvik vil bli avvist, jf. anskaffelsesforskriften §§ 9-6 (1) og 24-8 (1) bokstav b).

9 Avklaringer

Eventuelle avklaringer av leverandørens tilbud eller forespørsel om deltakelse i konkurransen vil bli gjennomført i tråd med anskaffelsesforskriftens bestemmelser, jf. §§ 9-3 og 23-5.

10 Avlysning av konkurransen

Dersom det foreligger saklig grunn, kan oppdragsgiver avlyse konkurransen med øyeblikkelig virkning.

Trøndelag fylkeskommune er bundet av bevilgninger. Det tas forbehold om avlysning dersom gjennomføring av anskaffelsen kan medføre at Trøndelag fylkeskommune går ut over de bevilgninger som er gitt for fylkesveg.

B Konkurranseregler og kvalifikasjonskrav**B2 Krav til leverandørens kvalifikasjoner- anbudskonkurranse****Innhold**

1 Om kapittel B2	2
2 Kvalifikasjonskrav, jf. anskaffelsesforskriften kapittel 16	2
2.1 Generelt	2
2.2 Leverandørens organisatoriske og juridiske stilling	2
2.3 Leverandørens økonomiske og finansielle kapasitet	2
2.4 Leverandørens tekniske og faglige kvalifikasjoner	3
2.4.1 Relevant erfaring	3
2.4.2 Gjennomføringsevne	4
2.5 Helse, miljø og sikkerhet (HMS) og kvalitet	4
2.5.1 HMS-system	4
2.5.2 Miljøstyringssystem	4
2.5.3 Kvalitetsstyringssystem	5
3 Øvrige bestemmelser	5
3.1 Dokumentasjon for fravær av avvisningsgrunner	5
3.2 Skatteattester – anskaffelsesforskriften § 7-2	5
3.3 Pliktig medlemskap i leverandørregister	6
4 Støtte fra andre virksomheter og deltakelse i fellesskap	6
4.1 Støtte fra andre virksomheter for oppfyllelse av kvalifikasjonskrav	6
4.2 Fellesskap av leverandører	7
5 Særlig om nyetablerte leverandører	7
6 Krav til leverandørens dokumentasjon av kvalifikasjonskravene	8
6.1 Det europeiske egenerklæringsskjemaet (ESPD)	8
6.2 Dokumentasjon av kvalifikasjonskravene	8
7 Avklaringer	8

1 Om kapittel B2

Kapittel B2 inneholder konkurransens kvalifikasjonskrav. Med mindre annet er angitt skal hvert enkelt kvalifikasjonskrav i kapittelet oppfylles.

Alle paragrafhenvvisninger i kapittel B2 er til anskaffelsesforskriften (FOR-2016-08-12-974), om ikke annet er angitt.

Frister og øvrige bestemmelser, herunder krav til utformingen av leverandørens tilbud følger av kapittel B1 og B3.

2 Kvalifikasjonskrav, jf. anskaffelsesforskriften kapittel 16

2.1 Generelt

Kvalifikasjonskravene for konkurransen er angitt i punkt 2.2 til 2.5 nedenfor. Hvert enkelt kvalifikasjonskrav må være oppfylt for at leverandøren vil bli vurdert som kvalifisert.

Leverandører som ikke tilfredsstiller kvalifikasjonskravene vil bli avvist, jf. § 24-2 (1) bokstav a).

2.2 *Leverandørens organisatoriske og juridiske stilling*

Kvalifikasjonskrav:

Leverandøren skal være et lovlig etablert foretak.

Dokumentasjonskrav:

Firmaattest fra Foretaksregistret. Utenlandske leverandører skal isteden levere tilsvarende attest bestemt ved lovgivningen i den stat leverandøren er etablert.

2.3 *Leverandørens økonomiske og finansielle kapasitet*

Kvalifikasjonskrav:

Leverandøren skal ha god økonomisk og finansiell kapasitet for å gjennomføre kontrakten, og skal oppfylle følgende krav:

- Leverandørens egenkapital skal være positiv

Leverandøren skal ha en økonomisk og finansiell soliditet som gir oppdragsgiver trygghet for at leverandøren vil være i stand til å gjennomføre kontrakten. Kravet vil bli ansett for oppfylt ved oppnådd kredittrating A eller tilsvarende (kredittverdig). Leverandører med lavere rating vil bli avvist.

Dokumentasjonskrav:

Utvidet kredittvurdering/rapport, ikke eldre enn 3 måneder, fra et offentlig godkjent kredittvurderingsselskap som inneholder kredittvurdering av leverandøren – typisk angitt ved bokstavkarakter eller kortfattet tekst, samt forklaring til disse. Rapporten skal basere seg på siste kjente regnskapstall. Dato må tydelig fremkomme.

For å dokumentere omsetning, leveres siste 3 års regnskap.

Dersom leverandøren har saklig grunner til ikke å kunne fremlegge kredittvurdering og siste 3 års regnskap (eksempelvis nystartede selskaper med kredittrating AN, enkelte utenlandske selskaper eller selskaper uten innrapporteringsplikt til Brønnøysundregistrene), kan leverandøren godtgjøre sin økonomiske og finansielle stilling med ethvert annet dokument som oppdragsgiver anser egnet.

2.4 Leverandørens tekniske og faglige kvalifikasjoner

2.4.1 Relevant erfaring

Kvalifikasjonskrav:

Leverandøren skal ha tilstrekkelig erfaring av relevant art og vanskelighetsgrad fra følgende arbeider:

- 1 Hovedfagområdene oppdraget omfatter: Drift og vedlikehold av signalanlegg på veg.
- 2 Følgende deloppgaver av vesentlig betydning for kontraktsarbeidet:
 - Drift og vedlikehold av signalanlegg.
 - Montering, feilsøking, feilretting, oppfølging og tilrettelegging
 - Arbeidsvarsling og trafikkavvikling
 - Vaktordning for drift og vedlikeholdsoppgaver og skadesaker
 - Dokumentasjon og rapportering(f.eks. NVDB)

Dokumentasjonskrav:

En liste over inntil 5 og ikke mindre enn 3 kontrakter som leverandøren har gjennomført eller gjennomfører i løpet av de siste fem årene regnet fra tilbudsfristen. Listen skal, jf. skjema inntatt i kapittel E, inneholde følgende for hver av kontraktene:

- Navn på mottaker (oppdragsgiver)
- Beskrivelse av hva kontraktarbeidene gikk ut på, herunder relevansen i forhold til kvalifikasjonskravets punkt 1 og 2.
- Hvilke arbeider som ble utført av leverandøren selv, og hvilke arbeider som ble utført av underleverandører (kontraktsmedhjelpere).
- Tidspunkt for leveransen.
- Kontraktens verdi.
- Referanseperson/kontaktperson hos oppdragsgiver med kontaktdata (telefonnummer og e-postadresse), og angivelse av vedkommendes rolle hos oppdragsgiver under kontrakten. Leverandøren er ansvarlig for at referansepersonen er tilgjengelig og avgir referanse.

2.4.2 Gjennomføringsevne

Kvalifikasjonskrav:

1. Det kreves at kontrakten er tilstrekkelig bemannet og at leverandøren har kapasitet og evne til å håndtere uforutsette forhold i kontrakten.
2. Det kreves teknisk og faglig kompetanse og relevant erfaring hos nøkkelpersonell (B3 pkt 3) som disponeres for oppdraget.
3. Stedlig tilstedeværelse av nøkkelpersonell sentralt i kontraktsområdet.

Dokumentasjonskrav:

1. En beskrivelse av leverandørens gjennomsnittlige årlige arbeidsstyrke og antallet medarbeidere i ledelsen i løpet av de siste tre årene.
2. En beskrivelse av bemanningen som leverandøren råder over til å utføre kontrakten.
3. Organisasjonsplan og beskrivelse av organisasjon for kontrakten.

2.5 Helse, miljø og sikkerhet (HMS) og kvalitet

2.5.1 HMS-system

Kvalifikasjonskrav:

Leverandøren skal ha et HMS-system som tilfredsstiller kravene i Forskrift om systematisk helse- miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften). Systemet skal være gjenstand for jevnlig revisjon.

Dokumentasjonskrav:

1. Beskrivelse av leverandørens system for ivaretagelse av HMS, eventuelt ISO 45001-sertifikat.
2. Dokumentasjon på revisjon de siste år med bekreftelse fra den/de som har foretatt revisjon

2.5.2 Miljøstyringssystem

Kvalifikasjonskrav:

Leverandøren skal ha et godt og velfungerende miljøledelsessystem tilpasset leveransens miljømålsetting, miljøegenskaper, kompleksitet og risiko basert på ISO 14001, EMAS eller Miljøfyrtårn eller tilsvarende.

Dokumentasjonskrav:

1. En beskrivelse av leverandørens miljøstyringssystem som viser at leverandøren oppfyller kravene. Hvis leverandøren er sertifisert i henhold til ISO 14001 eller tilsvarende, er det tilstrekkelig å legge ved kopi av gyldig sertifikat/attest.

Egenerklæringsskjema for tilsvarende miljøledelsestiltak kan aksepteres. Dette forutsetter at leverandøren dokumenterer at disse tiltakene tilsvarer de etterspurte miljøledelsessystemene eller -standardene. Leverandøren skal begrunne hvorfor han ikke hadde mulighet til å få slike attester innen fristen, og hva dette skyldes.

2. Dokumentasjon på revisjon de siste år med bekreftelse fra den/de som har foretatt revisjon.

2.5.3 Kvalitetsstyringssystem

Kvalifikasjonskrav:

Leverandøren skal ha et godt og velfungerende kvalitetsstyringssystem, basert på ISO 9001:2015 eller tilsvarende, med relevans for tilsvarende samferdselsprosjekter. Systemet skal være gjenstand for jevnlig revisjon.

Dokumentasjonskrav:

1. En beskrivelse av leverandørens kvalitetsstyringssystem som viser at leverandøren oppfyller kravene. Hvis leverandøren er sertifisert i henhold til ISO9001:2015 eller tilsvarende, er det tilstrekkelig å legge ved kopi av gyldig sertifikat/attest

Egenerklæringsskjema for tilsvarende kvalitetssikringstiltak kan aksepteres. Dette forutsetter at leverandøren dokumenterer at disse tiltakene tilsvarer de etterspurte kvalitetssikringsstandardene. Leverandøren skal begrunne hvorfor han ikke hadde mulighet til å få slike attester innen fristen, og hva dette skyldes.

2. Dokumentasjon på revisjon de siste år med bekreftelse fra den/de som har foretatt revisjon.

3 Øvrige bestemmelser

3.1 Dokumentasjon for fravær av avvisningsgrunner

Bestemmelsene om avvisning på grunn av forhold ved leverandøren fremgår av anskaffelsesforskriften § 24-2. Det europeiske egenerklæringsskjemaet (ESPD) gjelder som foreløpig dokumentasjon bl.a. for at det ikke foreligger slike avvisningsgrunner.

Ytterligere krav til dokumentasjon for fravær av avvisningsgrunner fremgår av anskaffelsesforskriften § 24-7, eventuelt også § 24-5 (1) dersom dokumentasjon av slike tiltak er aktuelt. Dokumentasjonen skal leveres i tråd med kommunikasjonsbestemmelsene angitt i kapittel B1 og i henhold til den frist som oppdragsgiver fastsetter, for det tilfelle oppdragsgiver krever dette fremlagt. Attester som nevnt i § 24-7 (1) bokstav a) og b) skal ikke være eldre enn 6 måneder regnet fra tilbudsfristen.

Dersom de nødvendige attester/dokumenter for å dokumentere fravær av avvisningsgrunner ikke utstedes i leverandørens hjemstat eller den staten hvor han er etablert, eller dersom de ikke dekker alle avvisningsgrunnene som nevnt i anskaffelsesforskriften § 24-2 (1) bokstav b, (2) og (3) bokstav a og b, gjelder det utfylte ESPD skjemaet som dokumentasjon for disse forholdene.

3.2 Skatteattester – anskaffelsesforskriften § 7-2

Leverandør skal fremlegge skatt- og merverdiavgiftsattest utstedt av kompetent organ i leverandørens hjemstat eller det land hvor leverandøren er etablert som viser at leverandøren har oppfylt sine forpliktelser til å betale skatter, avgifter og trygdeavgifter forut for en eventuell kontraktsinngåelse.

For norske leverandører bestilles attesten via skatteetatens hjemmesider, www.skatteetaten.no. Attesten skal ikke være eldre enn 6 måneder regnet fra tilbudsfristen.

Oppdragsgiver ber alle leverandørene være oppmerksomme på at dersom man blir valgt som leverandør, skal leverandør fremlegge tilsvarende skatt- og merverdiavgiftsattest som leverandøren selv har fremlagt for enhver underleverandør som vil utføre arbeider under kontrakten for mer enn NOK 500 000,- eks. mva., jf. anskaffelsesforskriften § 7-2.

3.3 Pliktig medlemskap i leverandørregister

Leverandøren skal ved kontraktsinngåelse oppgi StartBANK ID eller fremlegge kopi av registreringsbevis fra StartBANK. Leverandøren plikter å sørge for at registeret til enhver tid inneholder oppdatert leverandørinformasjon. Leverandøren skal gi leverandørregisteret fullmakt til å innhente utvidet SKAV-info (skatte- og avgiftsinformasjon) i hele kontraktsperioden.

Alle avtaler leverandøren inngår for utføring av arbeid under denne kontakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser. Byggherren kan kreve at Leverandøren bytter ut Underleverandører som ikke har levert fullmakt til å innhente SKAV-info i hele kontraktsperioden.

4 Støtte fra andre virksomheter og deltakelse i fellesskap

4.1 Støtte fra andre virksomheter for oppfyllelse av kvalifikasjonskrav

Leverandøren kan om nødvendig støtte seg på andre virksomheters kapasitet for å oppfylle kravene til økonomisk og finansiell kapasitet og/eller kravene til tekniske og faglige kvalifikasjoner som er gjengitt i punkt 2.3 og 2.4, jf. § 16-10 (1).

Følgende dokumentasjon skal leveres:

- Dokumentasjon som viser at leverandøren råder over de nødvendige ressursene til virksomhetene han støtter seg på, for eksempel ved å fremlegge en forpliktelseserklæring fra disse virksomhetene.
- Hver sine versjoner av det europeiske egenerklæringsskjemaet (ESPD) som en del av tilbudet, jf. punkt 6.

Der leverandøren støtter seg på kapasiteten til andre virksomheter for å oppfylle kravene til økonomisk og finansiell kapasitet, krever oppdragsgiveren at de er solidarisk ansvarlige for utførelsen av kontrakten, jf. § 16-10 (4).

Dersom en leverandør støtter seg på kapasiteten til andre virksomheter for å oppfylle kravene til relevant erfaring jf. pkt. 2.4.1 skal disse virksomhetene utføre tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene som krever slike kvalifikasjoner, jf. § 16-10 (5).

4.2 Fellesskap av leverandører

Flere leverandører kan delta i konkurransen i fellesskap, jf. § 16-11.

De deltakende leverandørene skal i så fall levere hver sine versjoner av det europeiske egenerklæringsskjemaet (ESPD) som en del av tilbudet, jf. punkt 6.

Følgende dokumentasjon skal leveres:

- Samme dokumentasjon som for individuelle leverandører skal leveres for hver enkelt leverandør som deltar i fellesskapet.

Fellesskapet av leverandører kan støtte seg på kapasiteten til deltakerne i fellesskapet og om nødvendig støtte seg på andre virksomheter, og i så fall gjelder kravene i punkt 4.1 i tillegg.

Oppdragsgiver vil vurdere hver enkelt deltaker i fellesskapet opp mot bestemmelsene om avvisning, jf. § 24-2 følgende. Dette med unntak av bestemmelsen i § 24-2 (1) bokstav a) (oppfyllelse av kvalifikasjonskrav), som vil bli anvendt på fellesskapet samlet sett.

5 Særlig om nyetablerte leverandører

En leverandør som er nyetablert og som ikke kan framlegge all dokumentasjon som påkrevet under punkt 6 nedenfor, må være særlig nøye med å dokumentere og sannsynliggjøre at han likevel har forutsetninger for å gjennomføre kontrakten.

Det er særlig viktig at slike leverandører kan dokumentere en tilstrekkelig stor arbeidsstyrke for gjennomføring av kontrakten, herunder faglig og teknisk kompetanse. For nyetablerte leverandører presiseres det at det er leverandørens evne som sådan til å gjennomføre kontrakten som vurderes, ikke enkeltpersoners kompetanse isolert sett.

Dersom en nyetablert leverandør har erfaring fra kontrakter, skal de mest relevante kontraktene som leverandøren måtte ha erfaring fra, fylles ut i henhold til dokumentasjonskravene i punkt 2. Dette selv om kontraktene er av en slik art at de ikke oppfyller de nærmere angitte kravene.

Manglende eller utilstrekkelig dokumentasjon på ett eller flere kriterier kan medføre at leverandøren blir avvist. Mangelfull eller uriktig utfylt svarskjema vil også kunne medføre avvisning, jf. § 24-1 (2) bokstav b).

6 Krav til leverandørens dokumentasjon av kvalifikasjonskravene

6.1 Det europeiske egenerklæringsskjemaet (ESPD)

Oppdragsgiver har i forbindelse med kunngjøringen av konkurransen tilgjengeliggjort et ESPD-skjema, som alle leverandørene skal fylle ut og levere sammen med tilbudet, jf. § 17-1.

Dersom flere leverandører deltar i konkurransen i fellesskap og/eller leverandøren(e) støtter seg på kapasitet til andre virksomheter, skal det utfylles et skjema pr. virksomhet.

ESPD-skjemaet gjelder som foreløpig dokumentasjon for oppfyllelse av kvalifikasjonskravene, samt at det ikke foreligger andre grunner for avvisning.

6.2 Dokumentasjon av kvalifikasjonskravene

Leverandøren skal dokumentere oppfyllelse av kvalifikasjonskravene gjennom:

1. Utfylt ESPD-skjema.
2. Utfylt svarskjema, slik dette er angitt i kapittel E.
3. Skatteattest, jf. punkt 3.2 ovenfor.

Dokumentasjon som etterspørres i henhold til nr. 1, 2 og 3 skal leveres som en del av tilbudet innen tilbudsfristen, jf. kapittel B3 punkt 2.1.

Det er viktig for bedømmelsen at opplysningene i dokumentasjonen er korrekt og fullstendig. Uriktige, misvisende eller manglende opplysninger kan medføre avvisning, jf. § 24-2 (3) bokstav g.

Oppdragsgivers vurdering av om leverandørene oppfyller kvalifikasjonskravene vil som utgangspunkt kun bli gjennomført basert på innlevert dokumentasjon. Oppdragsgivers adgang til å be om ettersending og avklaring fremgår av punkt 7 med videre henvisning.

7 Avklaringer

I vurderingen av leverandørenes kvalifikasjonskrav gjelder kapittel B3 punkt 8 tilsvarende.

B Konkurranseregler og kvalifikasjonskrav**B3 Gjennomføring av konkurranse og valg av tilbud – anbudskonkurranse****Innhold**

1	Generelt om konkurransegrunnlagets kapittel B3	2
2	Frister	2
2.1	Tilbudsfrist	2
2.2	Vedståelsesfrist.....	2
3	Grunnlag for tildeling av kontrakt – tildelingskriterier	2
4	Krav til utforming av leverandørens tilbud	2
5	Taktisk prising – avvisning av unormalt lavt tilbud	2
6	Øvrige prisingsbestemmelser.....	3
7	Alternative tilbud.....	3
8	Avklaringer	3
9	Avslutning av konkurransen	3
9.1	Meddelelse om valg av leverandøren	3
9.2	Karensperiode	3
9.3	Avlysning av konkurransen	4

1 Generelt om konkurransegrunnlagets kapittel B3

Reglene i dette kapittelet, kapittel B3, gjelder for gjennomføringen av konkurransen og oppdragsgivers valg av tilbud.

2 Frister

2.1 Tilbudsfrist

Frist for levering av leverandørens tilbud er:

30.06.2026/ kl. 12:00

Tilbudet skal leveres i tråd med kommunikasjonsbestemmelsene angitt i kapittel B1.

Tilbudet er rettidig levert dersom det er levert innen angitt frist og sted.

For sent innlevert tilbud vil medføre avvisning fra konkurransen, anskaffelsesforskriften § 24-1 (1) bokstav a). Tilbud anses levert for sent om det er sendt til annen adresse enn den som er angitt i kapittel B1.

2.2 Vedståelsesfrist

Tilbud skal være bindende til og med:

3 måneder fra tilbudsfrist.

3 Grunnlag for tildeling av kontrakt – tildelingskriterier

Tildeling av kontrakt skjer på grunnlag av laveste pris.

4 Krav til utforming av leverandørens tilbud

Leverandørens tilbud skal inngis på tilbudsskjemaer angitt i kapittel E. Leverandøren skal som del av tilbudet levere et forpliktende tilbudsbrief.

Tilbudet skal være datert og underskrevet.

Ved innlevering av tilbud skal leverandøren levere et komplett tilbud.

5 Taktisk prising – avvisning av unormalt lavt tilbud

Tilbud skal prises i henhold til de retningslinjer som fremgår av kontrakten, jf. håndbok R761.

Tilbud kan bli avvist når det er åpenbart misforhold mellom enhetspris og det enhetsprisen skal dekke, slik at prisene ikke gjenspeiler de faktiske kostnadene.

Særskilt om timepriser for mannskap og maskiner:

Timepris for mannskap og maskiner, jf. kapittel E, blir vurdert på samme måte som øvrige enhetspriser.

6 Øvrige prisingsbestemmelser

Prosessinndeling i kap. D1, samt oppsettet i kap. E4, klargjør prisstrukturen i tilbudet.

I kap. E3 forutsettes det at prisfordelingen mellom prosesser gjenspeiler den faktiske kostnadsfordelingen mellom disse.

7 Alternative tilbud

Det er ikke anledning til å gi alternative tilbud.

8 Avklaringer

Oppdragsgiver kan skriftlig be leverandøren om å ettersende, supplere, avklare eller utfylle mottatte opplysninger og dokumentasjon, jf. anskaffelsesforskriften § 23-5 første ledd.

Ved slik skriftlig anmodning vil leverandøren bli gitt en kort tidsfrist, oversittelse av oppsatt frist medfører at eventuelle supplerende opplysninger eller avklaringer ikke tas med i evalueringen av tilbudet.

Leverandørene kan ikke gjennom eventuelle avklaringer eller suppleringer forbedre tilbudet.

9 Avslutning av konkurransen

9.1 Meddelelse om valg av leverandøren

Oppdragsgiver vil skriftlig informere alle kvalifiserte leverandører i konkurransen om valg av leverandør for kontrakten via KGV.

9.2 Karensperiode

Karensperioden er på 10 dager, regnet fra datoen da meddelelsen etter punkt 9.1 ble sendt leverandørene. Før utløpet av karensperioden kan oppdragsgiver ikke inngå kontrakt med den valgte leverandør(ene), jf. anskaffelsesforskriften § 25-2.

9.3 Avlysning av konkurransen

Dersom det foreligger saklig grunn, kan oppdragsgiver avlyse konkurransen med øyeblikkelig virkning.

Trøndelag fylkeskommune er bundet av bevilgninger og fullmakter. Det tas forbehold om avlysning av konkurransen dersom gjennomføring av anskaffelsen kan medføre at Trøndelag fylkeskommune går ut over de bevilgninger eller fullmakter som er gitt.

C Kontraktsbestemmelser – NS 8406:2009

C1 Alminnelige kontraktsbestemmelser

Som alminnelige kontraktsbestemmelser gjelder NS 8406:2009 Forenklet norsk bygge- og anleggskontrakt.

C Kontraktsbestemmelser NS 8406:2009

C2 Spesielle kontraktsbestemmelser – Trøndelag fylkeskommune

Innhold

1	Definisjoner (se NS 8406, pkt. 2)	4
2	Språkkrav.....	4
3	Opplysninger gitt i tilbudet.....	4
4	Bestemmelser om arbeidstakere	4
4.1.....	Personell	4
4.2.....	Lønns- og arbeidsvilkår	5
4.3.....	Rapportering av utenlandsk virksomhet	6
4.4.....	Språkkrav for arbeidstakere.....	7
4.5.....	Sanksjoner ved brudd på bestemmelsene i 4.1, 4.2, 4.3 og 4.4	7
5	Læringer	8
5.1.....	Krav til bruk av læringer	8
5.2.....	Kompensasjon for bruk av læringer	8
6	Tillatelser, løyver og dispensasjoner	9
7	Midlertidige avtaler med grunneiere.....	9
8	Uttalelser til media.....	9
9	Registrering i datasystem.....	9
10	Byggemøter (se NS 8406 pkt. 6).....	9
11	Oppstartmøte med tilhørende samhandlingsprosess	9
12	Samarbeidsmøter.....	11
13	Møter, faglige samlinger og kurs	12
14	Varsler og krav (se NS 8406 pkt. 7)	12
15	Sikkerhetsstillelse (se NS 8406 pkt. 8).....	12
15.1...	Entreprenørens sikkerhetsstillelse	12
15.2...	Byggherrens sikkerhetsstillelse	12
16	Forsikring (se NS 8406 pkt. 9)	12
17	Kvalitetssikring (se NS 8406 pkt. 11).....	12
17.1...	Generelle krav.....	12
17.2...	Kvalitetsplan.....	13
17.3...	Dokumentasjon og rapportering	14
18	Elektronisk rapportering	15
18.1...	Melding og rapportering om hendelser, vegarbeid, skader, feil, mangler og farlige forhold.....	15
18.2...	Rapportering av trafikkforhold.....	15
18.3...	Øvrig rapportering til VTS	16
18.4...	Journalføring.....	16
18.5...	Dokumentasjon av inspeksjon og kontroller	16
19	Skade på objekter som inngår i kontrakten påført av kjent/ukjent motorvogn ...	16
19.1...	Entreprenørens rapportering	16
19.2...	Gjennomføring av sideentreprise administrert av annen entreprenør som utfører arbeid for Trøndelag fylkeskommune.....	17
19.3...	Oppgjør.....	17
20	Bestemmelser for elektroarbeider – Elektriske anlegg.....	18
20.1...	Elektriske lavspenningsinstallasjoner.....	18
20.2...	Fordelinger	18
20.3...	Ekomanlegg	18
20.4...	Maskiner	18

21	Krav til utførelse av drift og vedlikehold	18
22	Bruk av underentreprenør (se NS 8406 pkt. 12).....	21
23	Påslag for byggeplassadministrasjon og fremdriftskontroll av andre entrepriser (se NS 8406 pkt. 16)	22
24	Spesielle krav i fremdriftsplanen (se NS 8406, pkt. 17)	22
25	Byggherrens ytelser	23
	25.1... Grunnforhold (se NS 8406, pkt. 18.1)	23
	25.2... Tidspunkt for byggherrens ytelser	23
26	Tidligere ferdigstillelse eller overskridelse av ferdigstillelsesfristen	23
27	Forsering (se NS 8406 pkt. 21).....	24
28	Regulering av tidsfrister for tunnelarbeider.....	24
29	Priser (se NS 8406 pkt. 23).....	24
	29.1... Generelle bestemmelser.....	24
	29.2... Prisregulering (se NS 8406, pkt. 23.1)	24
30	Fakturering og betaling (se NS 8406 pkt. 23.3).....	25
31	Regningsarbeider (se NS 8406 pkt. 23.4).....	26
32	Sluttoppgjør (se NS 8406, pkt. 25)	27
33	Tvisteløsning	27
	33.1... Minnelige løsninger	27
	33.2... Tvisteløsning	28
	33.3... Parter i tvister	28
34	Helse, miljø og sikkerhet (HMS) - generelt	28
35	Sikkerhet, helse og arbeidsmiljø	28
	35.1... Plan for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø, risikovurdering og SHA-plan.....	28
	35.2... HMS-kort.....	29
	35.3... Føringsav oversiktsliste.....	30
	35.4... Hovedbedrift og samordningsansvar	30
	35.5... Besøkende til anleggsområdet	30
	35.6... Opplæring og kompetanse	30
	35.7... Arbeidstid	31
	35.8... Arbeidsvarsling.....	31
	35.9... Personlig verneutstyr og vernetøy	32
	35.10. Kjemiske produkter	32
	35.11. Sikring av arbeidsstedet.....	33
	35.12. Orden og renhold	33
	35.13. Vernerunder	33
	35.14. Merking og kontrollrutiner	33
	35.15. Kompetansekrav for ledebilssjåfører og trafikkdirigenter.....	33
	35.16. Spesielle krav knyttet til sikkerhet, helse og arbeidsmiljø	34
36	Ytre miljø.....	34
	36.1... Oppfølging av ytre miljø i kvalitetsplanen	34
	36.2... Hensyn til omgivelsene	34
	36.3... Tømmer og treprodukter.....	34
	36.4... Avfallshåndtering	35
	36.5... Environmental Product Declaration (EPD) - Miljødeklarasjon	35
	36.6... Spesielle krav knyttet til ytre miljø	35
37	Fellesbestemmelser for SHA og YM	36
	37.1... Beredskapsplan og øvelser	36
	37.2... Rapportering og oppfølging av uønskede hendelser	36
	37.3... Undersøkelse av dødsulykker og hendelser med stort risikopotensiale	38
	37.4... Byggherrens sanksjonsrett.....	38

38 Forbedringer og utviklingsarbeider	39
39 Avlevering og overtagelse	39
39.1... Avlevering ved kontraktsoppstart.....	39
39.2... Overtagelse ved kontraktsavslutning.....	39
39.3... Overtagelse av objekter som tilføres i kontraktsperioden	40
40 Andre bestemmelser	40
40.1... Riggplass	40
40.2... Kontor, lager eller andre lokaler for byggherren.....	41
40.3... Sanksjoner knyttet til mangelfull rapportering.....	41
40.4... Arbeidstegninger	42
40.5... Massedisponeringsplan.....	42
40.6... Forlengelse av kontrakten.....	42
40.7... Spesielle miljøkrav	43
40.8... Kontraktsadministrasjon.....	43

1 Definisjoner (se NS 8406, pkt. 2)

Kontraktssum

Kontraktssum er inklusiv merverdiavgift og eksklusive priser for mannskap og maskiner (jf. E4).

2 Språkkrav

Kontraktens språk er norsk. All formell kommunikasjon under gjennomføringen av kontrakten skal skje på norsk.

3 Opplysninger gitt i tilbudet

Alle opplysninger gitt av entreprenøren i tilbudet er forpliktende for entreprenøren. Dette gjelder også opplysninger som er grunnlag for byggherrens vurdering av kvalifikasjoner og av tilbudet iht. fastsatte tildelingskriterier. Videre legges entreprenørens opplysninger iht. fastsatte tildelingskriterier til grunn som premisser for utførelsen.

Dette innebærer bl.a. at i gjennomføringsfasen skal personer som er oppgitt eller personer med minst tilsvarende erfaring og kompetanse, ha de roller som fremgår av oversikt over tilbudte kvalifikasjoner.

Entreprenøren kan ikke uten oppdragsgiverens skriftlige samtykke skifte ut eller forflytte personell oppgitt i entreprenørens tilbud. Oppdragsgiver kan nekte samtykke dersom det foreligger saklig grunn.

Skifter entreprenør ut eller forflytter tilbudt personell til tross for at oppdragsgiver har saklig grunn til å nekte samtykke, skal entreprenøren betale en dagmulkt på kr 10 000 pr dag. Dette gjelder ikke dersom forholdet rettes innen en rimelig frist fastsatt av oppdragsgiveren.

Samlet dagmulftsansvar etter denne bestemmelse er begrenset til 10 % av kontraktssummen eksklusiv merverdiavgift. Mulkten skal betales i tillegg til eventuell dagmulkt for forsinkelse.

Dersom oppdragsgiver ikke har saklig grunn til å nekte samtykke, plikter entreprenøren å erstatte tilbudt personell med personer med minimum tilsvarende erfaring og kompetanse som angitt i tilbudet.

4 Bestemmelser om arbeidstakere

4.1 Personell

Arbeidet skal utføres av entreprenøren og dennes ansatte i tjenesteforhold. Ved utførelsen av kontraktsarbeidet skal minimum 50 % av arbeidede timer samlet utføres av personer med fagbrev, svennebrev eller dokumentert fagopplæring i henhold til nasjonal fagopplæringslovgivning eller utenlandsk fagutdanning der dette finnes. Kravet kan også oppfylles ved at arbeidede timer er utført av personer som er under systematisk opplæring og er oppmeldt etter kravene i opplæringslova, eller etter tilsvarende ordning i annet EU/EØS-land. I enkeltpersonforetak uten ansatte gjelder ovenstående krav for eier.

Deler av arbeidet kan utføres av underentreprenør, innleide arbeidstakere eller utsendte arbeidstakere med den begrensning som fremgår nedenfor. Arbeidskraften skal være lovlig.

Entreprenørens egne ansatte som inngår i oversiktslistene, skal utføre minst 25 % av timeverkene i kontraktsarbeidet regnet totalt i utførelsestiden. Som egne ansatte regnes ansatte hos kontraktspart som gitt i tilbud og avtaledokument C3. Der entreprenøren er et arbeidsfellesskap (leverandørgruppe) regnes kravet om 25 % av timeverkene samlet for deltakerne.

Person(er) med det daglige administrative ansvaret og gjennomføringsansvar for kontrakten, skal være ansatt hos entreprenøren og ha fast kontorsted sentralt i kontraktsområdet.

Entreprenøren skal til enhver tid kunne sannsynliggjøre at kontraktens krav med hensyn til arbeidstakere, er og vil bli ivaretatt.

Kravene til arbeidstaker gjelder også underentreprenør.

Entreprenøren skal søke byggherren om endring av tilbudt nøkkelpersonell i kontrakten.

Byggherren kan, hvis det foreligger saklig grunn, nekte entreprenøren slik endring av nøkkelpersonell. Omkostningene ved dette skal bæres av entreprenøren.

Entreprenøren skal på egen bekostning sørge for utskiftning av personell som opptrer på klanderverdig måte eller viser seg uegnet til å utføre sine arbeidsoppgaver

4.2 Lønns- og arbeidsvilkår

Entreprenøren skal sørge for at ansatte, innleide arbeidstakere og utsendte arbeidstakere i egen og eventuelle underentreprenørers og underleverandørers organisasjon, som direkte medvirker til å oppfylle kontrakten, har lønns- og arbeidsvilkår i samsvar med denne bestemmelse. Bestemmelsen gjelder for arbeider som utføres i Norge.

Lønn og annen godtgjørelse til egne ansatte, ansatte hos underleverandører og innleide skal utbetales til konto i bank. Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

På områder dekket av forskrift om allmenngjort tariffavtale skal entreprenøren ha lønns- og arbeidsvilkår i samsvar med gjeldende forskrifter.

På områder som ikke er dekket av forskrift om allmenngjort tariffavtale, skal entreprenøren ha lønns- og arbeidsvilkår i henhold til gjeldende landsomfattende tariffavtale for den aktuelle bransje.

Med lønns- og arbeidsvilkår menes i denne sammenheng bestemmelser om arbeidstid, lønn, herunder overtidstillegg, skift- og turnustillegg og ulempetillegg, og dekning av utgifter til reise, kost og losji, i den grad slike bestemmelser følger av tariffavtalen.

Entreprenøren skal sikre at egne ansatte, ansatte hos underentreprenør og innleid arbeidskraft opptjener obligatorisk tjenestepensjon iht. lov om obligatorisk tjenestepensjon av 21.12.2005 nr. 124 hvor denne lov kommer til anvendelse og at krav om HMS-kort

ivaretas når dette er aktuelt iht. forskrift om HMS-kort på bygge- og anleggsplasser av 30.03.2007 nr. 366. Entreprenøren skal på forespørsel fra oppdragsgiver dokumentere at disse plikter er oppfylt.

Byggherren har adgang til å føre tilsyn og kontroll med entreprenøren og skal til enhver tid gi adgang til innsyn i nødvendige dokumenter for å påse at kontraktens krav til lønns- og arbeidsvilkår er oppfylt. Herunder plikter entreprenøren på forespørsel å gi byggherren kopi av ansettelseskontrakter til de arbeidstakerne som direkte medvirker til å oppfylle kontrakten, deres lønnsslipper, arbeidsplaner og timelister, samt dokumentasjon på ordnet innkvartering for dem. I tillegg kan byggherren kreve å få adgang til lokaler som benyttes til innkvartering av ansatte. Byggherrens rett til dokumentasjon og inspeksjon skal også gjelde overfor underentreprenører, innleide arbeidstakere og utsendte arbeidstakere.

Entreprenøren skal videreføre alle ovennevnte bestemmelser overfor underentreprenører, innleide arbeidstakere og utsendte arbeidstakere og gjennomføre nødvendige kontroller av disse. Entreprenøren skal dokumentere resultatet av kontrollene, og oversende dokumentasjonen til byggherren. På byggherrens forespørsel skal entreprenøren gjennomføre nærmere spesifiserte kontroller av underentreprenører, innleide arbeidstakere og utsendte arbeidstakere.

Ved gjentatte brudd på kontraktsbestemmelsene om lønns- og arbeidsvilkår kan entreprenøren bli utelukket fra fremtidige kontrakter med Trøndelag fylkeskommune. Der entreprenøren er et arbeidsfellesskap (leverandørgruppe) gjelder utelukkelsen begge deltagerne eller alle der det er flere enn to.

Byggherrens kontroll av lønns og arbeidsvilkår skal foregå i HMSreg sin modul for seriøsitetsskontroll.

4.3 Rapportering av utenlandsk virksomhet

Entreprenøren skal snarest og senest 14 dager etter at arbeidet er påbegynt dokumentere overfor byggherren at skatteforvaltningslovens § 7-6 krav til rapportering av oppdragstakere er oppfylt. Opplysningene oversendes Skatteetaten, med kopi til byggherren, på rapporteringsskjemaet RF 1199 fra Sentralskattekontoret for utenlandssaker. Ved endringer av opplysninger i skjema RF 1199 i løpet av kontraktstiden, skal entreprenøren sende inn oppdaterte opplysninger til Sentralskattekontoret, med kopi til byggherren.

For underentreprenører i alle ledd skal entreprenøren snarest og senest innen 14 dager etter at den aktuelle leveranse eller underentreprenørens arbeide er påbegynt, dokumentere overfor byggherren at skatteforvaltningslovens krav til rapportering av oppdrag og oppdragstakere er oppfylt. Opplysningene oversendes Skatteetaten på den til enhver tid fastsatte rapporteringsmåte.

Entreprenøren forplikter seg til å holde byggherren skadesløs for ethvert krav eller annen sanksjon pålagt av Skatteetaten og som er foranlediget av entreprenørens eller noen av hans kontraktsmedhjelpers brudd på noen bestemmelse gitt i skatteforvaltningsloven og tilhørende forskrifter.

Byggherren har rett til å holde tilbake deler av kontraktssummen som følge av forhold nevnt under dette punkt Størrelsen på tilbakeholdelsen fastsettes etter byggherrens skjønn basert på det potensielle ansvar byggherren kan pådras.

4.4 Språkkrav for arbeidstakere

Entreprenøren plikter videre å besørge og kontrollere at kravene i byggherreforskriftens § 19a ivaretas både av egne ansatte, eventuelle innleide arbeidstakere og underentreprenører. Det ved at nevnte personer skal være i stand til å kommunisere slik at det ikke oppstår noen sikkerhetsrisiko. Herunder kreves det at minst en av arbeidstakerne på det enkelte arbeidslag kan kommunisere slik at vedkommende forstår og kan gjøre seg forstått på norsk i tillegg til eventuelle andre språk hos øvrige medarbeidere på arbeidslaget. Arbeidstakere som er avhengige av å direkte kommunisere med hverandre, skal kunne kommunisere med hverandre på et språk alle forstår.

Med arbeidslag forstås arbeidere som er organisert slik at de umiddelbart kan oppnå kommunikasjon med hverandre uten bruk av elektroniske eller andre kommunikasjons hjelpemidler. Språkkravet gjelder også for de som utfører arbeid alene på arbeidsstedet og for stedlig ledelse hos entreprenøren.

Alle som arbeider med trafikkdirigering, skal kunne kommunisere på norsk.

Alt HMS-arbeid, eksempelvis opplæring, vernerunde, informasjon og gjennomgåelse av risikovurdering og SJA skal foregå på et språk arbeidstakeren forstår.

4.5 Sanksjoner ved brudd på bestemmelsene i 4.1, 4.2, 4.3 og 4.4

Dersom kravet til andel timeverk utført av egne ansatte ikke er oppfylt ved overtakelse iht. pkt. 4.1, reduseres vederlaget i sluttoppgjøret med 2,5 % av kontraktssummen, begrenset oppad til 25 mill. kr eksklusive mva.

Dersom entreprenøren eller underentreprenører ikke etterlever bestemmelsene i pkt. 4.1 til 4.4 kan byggherren iverksette følgende tiltak:

1. Fastsette kort frist for å bringe forholdet i samsvar med kontraktsbestemmelsen. Dersom forholdet ikke er rettet innen fristen løper dagmulkt som er utgjør 1 promille av kontraktssummen, men ikke mindre enn 10 000 kr pr. hverdag. Mulkten løper til forholdet er brakt i samsvar med kontraktsbestemmelsen. Mulkt påløper for hver ulik kategori (punktene 4.1 - 4.4) kontrakts misligholdet er knyttet til. Entreprenøren er tilsvarende ansvarlig for sine underentreprenører hvor kontraktsbrudd er konstatert.
2. Dersom fastsatt frist etter punkt 1 overskrides med mer enn 5 arbeidsdager kan byggherren i tillegg kreve at arbeidet omfattet av kontraktsbruddet stanses inntil forholdet er i samsvar med kontrakten. Dersom byggherren anser kontraktsbruddet som en sikkerhetsrisiko, kan arbeidet for berørte arbeidere kreves stanset umiddelbart. Stans av arbeid på dette grunnlaget gir ikke entreprenøren krav fristforlengelse eller vederlagsjustering.
3. Dersom fastsatt frist etter pkt. 1 overskrides med mer enn 10 arbeidsdager kan byggherren heve kontrakten

Ovennevnte sanksjoner i pkt. 1 - 3 gjelder ikke for kontraktsbrudd som omhandles i denne bestemmelsens 1 avsnitt

5 Læringer

5.1 Krav til bruk av læringer

Denne bestemmelse gjelder for kontrakter med verdi på over 2,05 mill. kr eks. mva. og med varighet over tre måneder.

Det kreves at entreprenøren er tilknyttet en lærlingordning og at læringer skal delta i utførelsen av kontraktarbeidet. Læringer skal utføre minimum 10% av totale arbeidstimer som påløper for utførelse av kontraktsarbeidene. Utenlandske entreprenører kan oppfylle kravet ved å benytte lærling fra en lærlingordning i opprinnelseslandet. Dersom opprinnelseslandet ikke har en lærlingordning, kan kravet oppfylles ved å benytte praksiselev fra en opplæringsordning i opprinnelseslandet.

Kravet kan oppfylles av entreprenør eller en eller flere av hans underentreprenører.

Entreprenøren skal ved oppstart, og på anmodning under gjennomføringen av kontraktarbeidet, dokumentere at kravene er oppfylt.

Det skal løpende gjennom kontraktsperioden leveres timelister minimum en gang pr mnd som del av månedsrapporten i HMSREG som viser antall timer utført av læringer. Ved avslutning av kontrakten skal det i tillegg fremlegges en oversikt over antall timer utført av læringer.

Kravet gjelder ikke dersom entreprenøren kan dokumentere reelle forsøk på å inngå lærekontrakt uten å lykkes. Tilsvarende dersom det på grunn av forhold som skyldes lærlingen ikke kan benytte vedkommende under kontraktsarbeidene og entreprenøren kan dokumentere reelle forsøk på å inngå ny lærekontrakt uten å lykkes.

Byggherren vil gjennomføre nødvendig kontroll av om krav om bruk av læringer overholdes. Ved brudd på plikten skal entreprenøren rette forholdet innen den frist byggherren fastsetter. Der entreprenøren selv oppdager brudd på plikten, skal entreprenøren uten opphold opplyse byggherren om forholdene og rette forholdene innen den frist byggherren fastsetter.

Dersom kravet til bruk av læringer i henhold til denne bestemmelse ikke er oppfylt ved overtakelse, reduseres vederlaget i sluttoppgjøret med 2,5 % av kontraktssummen, begrenset oppad til 25 mill. kr eksklusive mva.

5.2 Kompensasjon for bruk av læringer

Ved bruk av læringer gis en kompensasjon på 50 kr eks mva pr. time innenfor et antall timeverk for læringer på 10 % av totalt antall timeverk på kontrakten. Timeverk for underentreprenører inkluderes i regnskapet.

Timeverkene på kontrakten dokumenteres som timeverkene i HMSreg. Timeverkene for læringer dokumenteres ved timelister for hver lærling, og vedlegges faktura.

For hver lærling skal det dokumenteres ved kopi av lærlingkontrakt at arbeidstakeren oppfyller krav i opplæringsloven, eller tilsvarende for utenlandske læringer.

Kompensasjonen skal ikke prisreguleres og inngår ikke i kontraktssummen.

Kompensasjonen faktureres på egen faktura for hver av de aktuelle vegeierne. Når det er flere vegeiere, fordeles kompensasjonen prosentvis på tilsvarende måte som fordelingen av de øvrige kontraktsfakturaene for hver enkelt vegeier i den samme perioden.

6 Tillatelser, løyver og dispensasjoner

Entreprenøren må selv sørge for å skaffe seg nødvendige tillatelser, løyver og dispensasjoner for de maskiner, personell og utstyr som skal brukes til utførelse av kontraktarbeidet.

7 Midlertidige avtaler med grunneiere

Hvis entreprenøren for egen regning og risiko inngår midlertidige avtaler med grunneiere i tilknytning til gjennomføring av kontraktarbeidet, skal byggherren informeres med kopi av avtalen før den trer i kraft.

8 Uttalelser til media

Generelt skal det henvises til byggherren om forhold vedrørende kontraktarbeidet. Entreprenøren skal ikke uttale seg til media om slike forhold uten på forhånd å ha konferert med byggherren.

9 Registrering i datasystem

I forbindelse med oppfølgingen av kontraktsarbeidet vil Trøndelag fylkeskommune registrere entreprenøren med kontaktperson, adresse og telefonnummer i byggherrens eget elektroniske verktøy. Opplysninger om sine registrerte data, kan entreprenøren få ved henvendelse til byggherren. Disse opplysningene blir ikke utlevert til andre.

10 Byggemøter (se NS 8406 pkt. 6)

Byggemøter holdes vanligvis hver mnd under ledelse av byggherren. Byggherren fører referat fra byggemøter. Referat sendes til partenes representanter innen 5 hverdager etter møtet.

Faste punkter på agendaen skal være:

- Organisasjon
- SHA
- Ytre miljø
- Kvalitetssikring
- Fremdrift
- Endringer
- Avvik
- Annet

Representantene for partene og relevant nøkkelpersonell skal stille i byggemøtene. Dette gjelder også representanter fra leverandørens sentrale kontraktsmedhjelpere. Partene er for øvrig forpliktet til å stille med relevant fagpersonell.

11 Oppstartmøte med tilhørende samhandlingsprosess

Samhandling skal gjennomføres før kontraktsarbeidet igangsettes. Partene skal sette av tilstrekkelig tid til dette. Agenda for samhandlingsmøte skal avklares og avtales i oppstartsmøte. Samhandlingen skal som minimum omfatte:

- 1) Personer, roller, samarbeid
 - Bli kjent
 - Samhandling som grunnlag for samarbeid i gjennomføringsfasen
 - Møtestruktur
 - Roller, ansvar og fullmakter
 - Kommunikasjon
 - Avklare behov for ytterligere samhandling for enkelte og spesielle arbeidsoperasjoner
- 2) Gjennomgang av kontrakten
 - Gjennomgang av prosjektspesifikke forutsetninger og rammebetingelser
 - Gjennomgang av sentrale arbeidsoperasjoner i kontraktsarbeidet
 - Entreprenøren presenterer sin kvalitetsplan
- 3) Helse, miljø og sikkerhet (SHA og YM)
 - Partenes ansvar
 - Kontroll og oppfølging
 - Hvordan unngå ulykker og andre uønskede hendelser? Kan partene hjelpe hverandre?
- 4) Håndtering av tvister
 - Gjennomgang av kontraktens tvisteløsningsmekanismer – kontraktens bestemmelser kapittel C2, pkt. 12 Samarbeidsmøter
 - Hvordan håndtere tvister av mellommenneskelig art
 - Rutiner for varsler og svar – håndtering som ikke bidrar til at uenighet eskalerer
 - Målsetting er at kun prinsippsaker skal komme til rettsvesenet

Dette skal gjennomføres uten at fordeling av ansvar og risiko i kontrakten endres i forhold til konkurransegrunnlaget.

Underentreprenører som det er inngått avtale med når samhandlingsprosessen gjennomføres, skal delta i denne.

Entreprenøren må i forbindelse med samhandlingen påregne deltakelse på separate møter med andre entreprenører i området i den grad arbeider må koordineres.

For å dokumentere partenes enighet om gode og tjenlige rutiner for gjennomføring av kontraktsarbeidene, utarbeides det en skriftlig oppsummering som undertegnes av partene ved avslutning av samhandlingsprosessen. Samhandlingsdokumentet skal forankres i første byggemøte og senere være tema på samtlige byggemøter. Dokumentet suppleres og oppdateres ved behov etter at arbeidene er igangsatt.

Dokumentet skal forelegges og aksepteres av senere valgte underentreprenører, innleide arbeidstakere og utsendte arbeidstakere som forutsetning for deres engasjement i gjennomføringen av kontraktsarbeidene.

For denne kontrakten er det avsatt 4 uker til samhandling regnet fra underskriving av kontrakten. Når planlagte samhandlingsmøter er gjennomført avsluttes samhandlingsfasen automatisk. Oppstartsmøter og andre detaljmøter som gjennomføres etter samhandlingen med før anleggsarbeidene starter, defineres som vanlige møter som dekkes av kontraktens prosesser for rigg og drift.

Ved enighet mellom partene om forlengelse av samhandlingen, må det samtidig avklares om dette gir grunnlag for å avtale nye delfrister og ferdigstillelsesfrist.

Tidsbruk til denne fasen avregnes etter timepriser gitt i kapittel E4. Avregningen gjøres etter medgått tid fra møtestart på morgenen til avslutning av siste møte samme dag. Omforent timeforbruk til møteforberedelse honoreres etter de samme timesatser. Kostnader etter statens satser til nattillegg, diett og reiseutlegg dekkes av byggherren. Kostnader til tidsbruk for reiser dekkes av den enkelte deltaker. Dette faktureres på egen faktura, og regnes ikke som endring.

Samhandlingen skal som hovedregel ledes av en prosessleder fra Trøndelag fylkeskommune.

12 Samarbeidsmøter

For kontrakter med varighet mer enn 1 år skal det holdes samarbeidsmøte hver 3. måned det første året. I tillegg skal det holdes samarbeidsmøte når en av partene ber om slikt møte. Første møte skal holdes innen en måned etter at samhandlingen i tidligfase er avsluttet og kontraktsarbeidet igangsatt. Et sentralt tema i samarbeidsmøtene skal være gjennomgang av det som er nedfelt i samhandlingsdokumentet og de forhold som er avtalt og omforent. Ev. bekymringer knyttet til samarbeidsforhold og mulige tvister under utvikling skal også frembringes, protokolleres og tiltak skal drøftes og eventuelt iverksettes. Hvis forholdet mellom partene fungerer godt uten spesielle bekymringer knyttet til samarbeidsforhold, mulige tvister etc, kan hyppigheten av samarbeidsmøtene tas opp til vurdering etter det første året. Hyppigheten kan imidlertid ikke reduseres til mindre enn 2 møter pr år.

For kontrakter med varighet på inntil 1 år holdes det første samarbeidsmøtet innen en måned etter at samhandlingen er avsluttet og kontraktsarbeidet igangsatt. I tillegg skal det holdes samarbeidsmøte når en av partene ber om det og senest halvveis i kontraktsperioden.

I samarbeidsmøtene skal alltid representant(er) fra byggherrens og entreprenørens ledelse delta, i tillegg til partenes stedlige prosjektledelse. Underentreprenører som er engasjert ved tidspunkt for samarbeidsmøter, kan delta på møtet - eller deler av møtet - hvor dette er hensiktsmessig. Når en av partene vil nekte underentreprenør deltakelse på deler av et samarbeidsmøte, skal dette være saklig begrunnet.

Evalueringsav oppdraget skal skje både underveis og ved avslutning av kontrakten. Samarbeidsmøtet skal inneholde en evalueringsprosess hvor oppdragsgiver gjennomgår sin evaluering av entreprenør. Entreprenøren skal få mulighet til å uttale seg til evalueringen i etterkant av samarbeidsmøtet.

Evalueringen kan legges til grunn for vurdering av entreprenøren i senere oppdrag for Trøndelag fylkeskommune og andre statlige oppdragsgivere.

13 Møter, faglige samlinger og kurs

Entreprenøren skal gjennomføre og delta på faglige møter og kurs som bestemt i kontrakten. Entreprenøren dekker alle egne kostnader ved deltakelse på kurs, møter og samlinger.

14 Varsler og krav (se NS 8406 pkt. 7)

Varsel og krav skal gis på byggherrens fastsatte skjema i prosjekthotellet. Dersom et varsel fremstilles i byggemøtet skal dette skrives i byggemøtereferatet, men entreprenøren plikter likevel å levere samme varsel/krav på byggherrens fastsatte skjema i prosjekthotellet.

Skjemaer for tekniske avklaringer, avviksmeldinger, og prisforespørsler m.m er ikke tilstrekkelig varsel i henhold til denne bestemmelse.

15 Sikkerhetsstillelse (se NS 8406 pkt. 8)

15.1 Entreprenørens sikkerhetsstillelse

Entreprenøren skal for egen regning stille sikkerhet for sine kontraktsforpliktelser, herunder forsinkelsesrenter og inndrivelsesomkostninger ved mislighold.

Sikkerhet skal stilles av bank, forsikringsselskap eller annen kredittinstitusjon som godkjennes av byggherren. Sikkerhet stilles på Standard Norges Byggeblankett 8406 B, Formular for entreprenørens sikkerhetsstillelse i utførelsestiden og i reklamasjonstiden.

Entreprenøren skal stille sikkerhet før kontraktsarbeidene start og ikke senere enn 28 dager etter at kontrakt er inngått. Byggherren kan holde tilbake betaling inntil at slik sikkerhet er mottatt.

For arbeidsfellesskap skal sikkerhet stilles på vegne av arbeidsfellesskapet, ikke de enkelte deltakende firmaer.

15.2 Byggherrens sikkerhetsstillelse

Byggherren stiller ikke sikkerhet.

16 Forsikring (se NS 8406 pkt. 9)

Entreprenøren skal levere byggherren kopi av forsikringsbevis før kontraktarbeidene start og ikke senere enn 28 dager etter at kontrakt er inngått.

Byggherren skal oppdateres med kopi ved endringer og fornyelse av forsikringsbevis.

17 Kvalitetssikring (se NS 8406 pkt. 11)

17.1 Generelle krav

Entreprenøren skal utarbeide en kontraktspesifikk kvalitetsplan som beskriver prosesser, prosedyrer og tilhørende ressurser som skal anvendes av hvem og når for å oppfylle kravene i kontrakten. Entreprenøren skal overlevere kvalitetsplan til byggherren før kontraktarbeidene kan påbegynnes. Byggherren kan nekte oppstart av aktiviteter hvor ikke

tilstrekkelig arbeidsprosedyre eller arbeidsbeskrivelse foreligger, eller hvor entreprenøren ikke etterlever kontraktens krav til kvalitetssikring.

Byggherren legger stor vekt på at entreprenøren utfører arbeidene og rapporterer i samsvar med kravene. Byggherrens eventuelle manglende reaksjon på innsendte planer, dokumentasjon eller lignende eller manglende etterlysning av eventuelle manglende dokumentasjon og rapportering, kan aldri regnes som aksept av avvik fra kravene. Manglende etterlevelse av kravene er belagt med sanksjoner i samsvar med kontrakten og kan bli ilagt også etter endt utførelse.

17.2 Kvalitetsplan

Kvalitetsplanen skal være så enkel og kortfattet som mulig og ikke være i strid med bestemmelsene i NS-ISO 9000-serien. Kvalitetsplanen skal vise entreprenørens systematiske ivaretagelse både av kvalitet og HMS. Kvalitetsplanen skal dekke alle arbeidsoperasjoner og minst inneholde følgende:

Organisasjonsplan	Organisasjonsplan skal gi oversikt over nøkkelpersoner på kontrakten samt kort stillingsbeskrivelse for lederfunksjonene, deres ansvar, og fullmakter og formelle kontaktlinjer.
Kontrollplan	<p>Kontrollplan skal omfatte prosesser for overvåking, måling, analyse og forbedring som er nødvendig for</p> <ul style="list-style-type: none">• å bevise overensstemmelse for produktet• å sørge for overensstemmelse for systemet for kvalitetssikring• kontinuerlig å forbedre virkningen av systemet for kvalitetssikring <p>Kontrollplan for arbeidene skal minimum vise prosess eller arbeidsoperasjon, kontraktsmengde, prøveomfang, krav og toleranser og ansvarlig for kontrollen.</p> <p>Kontrollplanen skal videre inneholde rubrikker for kontrollresultat og godkjenning og utsjekking for de enkelte prosessene, henvisning til avviksmeldingsnummer samt merknader.</p>
Arbeidsprosedyrer	Arbeidsprosedyrer skal dokumentere at arbeidsoperasjonene er gjennomtenkt og planlagt slik at alle kvalitetskrav kan overholdes.
Avviksbehandling	Det skal etableres prosedyre for avviksbehandling. Avviksbehandlingen skal sikre kontinuerlig forbedring gjennom korrigerende og forebyggende tiltak, sikre overensstemmelse med krav og byggherrens aksept ved utbedring av avviket, samt dokumentere eventuelle endringer i forhold til planene. Avvik skal meldes byggherren uten ugrunnet opphold.

Dokumentbehandling	Entreprenøren skal ha et system for dokumentbehandling som sikrer at alle nødvendige opplysninger tilflyter rette vedkommende. Det skal kunne kontrolleres og dokumenteres at det alltid arbeides etter gjeldende modeller, tegninger og dokumenter. Det skal kunne dokumenteres at det alltid arbeides etter gjeldende stiknings- og maskinstyringsdata, modeller, tegninger og dokumenter.
--------------------	--

17.3 Dokumentasjon og rapportering

17.3.1 Generelle bestemmelser

Dokumentasjon på at kontraktens kvalitetskrav er oppfylt, skal leveres byggherren fortløpende. Eventuelle avvik skal tydelig fremgå av entreprenørens kvalitetsdokumentasjon.

Innmålinger og registreringer

Innmålinger og registreringer utføres i henhold til håndbok R110 kapittel 3 samt håndbok R761.

Innmålingsdata som dokumenterer kvalitet på utførelsen, utførte mengder samt avvik eller endringer i forhold til prosjekterte løsninger skal fortløpende sammenstilles med prosjekterte modeller og presenteres i programvare/web-løsning. Byggherren skal kunne se på eller laste ned dokumentasjonen ved behov.

Som utført-dokumentasjon

Entreprenør skal levere «som utført» -dokumentasjon i henhold til teknisk beskrivelse.

Kvalitetskrav

Dokumentasjonen skal utarbeides og leveres i henhold til kvalitetskrav gitt i Statens vegvesens håndbøker og andre styrende dokumenter det refereres til i kontrakten.

Dataformat

Dokumentasjonen skal leveres Trøndelag fylkeskommune på digital form.

Koordinatreferansesystem

Prosjektert geometri, registrert (innmålt) geometri og annen stedfestet (koordinatbestemt) dokumentasjon, skal leveres i prosjektets vedtatte koordinatreferansesystem, se håndbok R110 Modellgrunnlag. Prosjektets vedtatte koordinatreferansesystem finnes i kontraktens kapittel D.

Opplysninger om dokumentasjonen

All dokumentasjon skal ha opplysninger (metadata) som identifiserer hvilket prosjekt den tilhører, hvem som har utarbeidet den med mer, som angitt i håndbok R110 Modellgrunnlag.

Dokumentasjonstyper

Se håndbok R110 Modellgrunnlag kapittel 1 for definisjon av dokumentasjonstyper som benyttes i vegprosjekter.

17.3.2 Sjekklistor

Kvaliteten på utførelsen skal dokumenteres ved sjekklister. Entreprenøren utarbeider sjekklisten og fremlegger sjekklistemaler før oppstart. Entreprenøren foreslår detaljeringsgraden, byggherren bestemmer endelig detaljeringsgrad. Sjekklisten skal inneholde plass for kontrollsignatur og skal undertegnes av den person som har utført kvalitetssikringsarbeidet samt entreprenørens ansvarlige representant. Spesifikke krav fra kontraktens prosesser, håndbøker, forskrifter m.m skal gjengis skriftlig i sjekklistene, henvisning til kontraktsprosesser, håndbøker, forskrifter m.m tillates ikke. Entreprenøren skal levere sjekklister fortløpende underveis i utførelsen i prosjekthotellet, før videre arbeid kan startes.

17.3.3 Avviksmelding

Fastsatt skjema «Avviksmelding» skal brukes. Entreprenøren plikter å rapportere sine avvik uten ugrunnet opphold uansett om avviket utbedres umiddelbart eller ikke. Byggherren skal kunne ta stilling til om avviket kan aksepteres eller må utbedres, før entreprenøren fortsetter sine arbeider.

18 Elektronisk rapportering

18.1 Melding og rapportering om hendelser, vegarbeid, skader, feil, mangler og farlige forhold

Ved alvorlige hendelser på vegnettet skal entreprenøren gi melding til byggherren umiddelbart.

- Skader på objekter
- Feil, mangler og andre forhold som har eller kan komme til å få betydning for framkommelighet og trafiksikkerhet eller for det totale drifts- og vedlikeholdsarbeidet, selv om disse forholdene ikke har direkte tilknytning til entreprenørens ansvarsområder gitt i kontrakten. Dette inkluderer også forhold knyttet til andre aktørers aktiviteter på eller langs vegene.

Entreprenøren skal melde til byggherren om hærverk på objekter som omfattes av kontraktsarbeidet. Ved rapportering av hærverk skal dokumentasjonen være av en slik kvalitet at den kan brukes som grunnlag for politianmeldelse.

I tillegg skal det meldes om uforutsette hendelser hvor entreprenøren har gjennomført tiltak – etter anmodning fra politi, brannvesen eller andre.

Entreprenøren skal bruke spesielle skjema ved rapportering av hendelser. Ved behov for rask informasjon til byggherren gis meldingen på telefon før skjema fylles ut. Ved rapportering av hærverk skal dokumentasjonen være av en slik kvalitet at den kan brukes som grunnlag for politianmeldelse.

Forhold som krever reparasjon og som entreprenøren ikke har funksjonsansvar for, skal dokumenteres med bilder av feilsituasjonen. Bildedokumentasjonen skal oversendes byggherren som del av rapporteringen av forholdet.

Det avtales nærmere med byggherren hvilke hendelser som skal rapporteres til VTS, og hvilke som skal rapporteres til byggherren. Entreprenøren vil også få nærmere info om hvem som representerer byggherren på ulike tidspunkt gjennom døgnet, uka og året.

18.2 Rapportering av trafikkforhold

Forhold på vegnettet som har betydning for trafikkavvikling, framkommelighet og sikkerhet, meldes til VTS. Dette gjelder både konkrete forhold på vegene og forhold knyttet til entreprenørens gjennomføring av drift- og vedlikeholdsarbeidet.

18.3 Øvrig rapportering til VTS

Ved meldinger om feil/skader fra VTS, skal entreprenøren gi tilbakemelding til VTS når feilen/skaden er rettet. Dersom meldingen om feil/skade har et ID-nummer, skal det henvises til dette nummeret ved tilbakemelding.

Dersom feilrettingen pga. spesielle forhold ikke er mulig å utføre rettidig, skal forventet rettingstidspunkt meldes.

18.4 Journalføring

Entreprenøren skal føre journal over spesielle hendelser på vegnettet. Med spesielle hendelser menes hendelser som ikke fanges opp av annen dokumentasjon og rapportering, men som har konsekvens for tilstanden på vegnettet, medfører tiltak som skiller seg fra vanlige tiltak i kontraktsarbeidet eller som det er grunn til å forvente at det kan bli oppfølgingsspørsmål til i ettertid.

Journalen skal også omfatte henvendelser fra publikum, vegeiere og øvrige entreprenører som viser henvendelsene med angivelse av dato/tidspunkt, sted, sak, hvem henvendelsen kom fra, samt hvilke tiltak som ble iverksatt.

Entreprenøren skal selv utforme journalen.

18.5 Dokumentasjon av inspeksjon og kontroller

Gjennomførte inspeksjoner, kontroller og observasjoner skal dokumenteres med:

- Formål (hva er observert eller kontrollert)
- Hvor: Sted - veg (punkt eller strekning)
- Når: Tidspunkt/tidsperiode klokkeslett - dato - måned - år
- Hvilke prosesser som er kontrollert
- Hva som ble registrert
- Resultat av registreringen inkludert beskrivelse av anleggets tilstand og angivelse av behov for spesiell oppfølging av hele eller deler av anlegget
- Alle måleresultater med kommentarer skal føres i tabellform iht. vedlegg D2-ID0b
- Registrert avvik som er overført til arbeidsordre skal framgå
- Registrert avvik som ble rettet opp umiddelbart skal framgå
- Hvem som utførte inspeksjonen/kontrollen

Spesielt for internkontroll gjelder at dokumentasjon og rapportering skal utføres iht. kap. D1.

19 Skade på objekter som inngår i kontrakten påført av kjent/ukjent motorvogn

19.1 Entreprenørens rapportering

Entreprenøren skal levere rapport ved skader på objekter som inngår i kontraktsarbeidet påført av kjent eller ukjent motorvogn. Rapporten skal inneholde følgende:

1. Angivelse av skadeomfang/-type, skadested, skadetidspunkt samt redegjørelse for hvorledes skaden vurderes oppstått
2. Digitale fotografier med tidsangivelse og vegreferanse fra skadestedet. Fotografiene skal inneholde informasjon som sannsynliggjør at en motorvogn har forårsaket skaden, som treffpunkt fra motorvogn på skadet objekt, e.l.. I tillegg til fotografier av skaden før utbedring, skal det leveres fotografier tatt etter at skaden er utbedret.
- 3a Identifikasjon av skadevolder og skadevolders forsikringsselskap dersom dette er kjent
- 3b En sannsynliggjøring av at motorvogn er ukjent. Entreprenøren skal dokumentere at han har vært i kontakt med politi, bergingsselskaper og VTS i sitt arbeide med å fremskaffe skadevolders identitet.
- 4 Fakturabilag som viser følgende:
 - kostnadene knyttet til utrykning, sikring på skadestedet (skilting, sperring, opprydding m.m.) samt assistanse til brannvesen, politi og bergingsselskap
 - kostnadene knyttet til eventuell utbedring/repasasjon av skaden
 - kostnadene knyttet til rapporteringsarbeidet (dvs. arbeidet angitt i ovenstående punkter 1-3)
 - mva

Skjema for rapportering, R5. Rapporten skal være byggherren i hende senest 1 måned etter skadetidspunktet. Det skal sendes en rapport for hvert enkelt skadetilfelle.

Byggherren vil for slike skader søke om å få dekket sine omkostninger fra forsikringsselskap eller Trafikksforsikringsforeningen.

Byggherren forestår videre saksbehandling overfor forsikringsselskap eller Trafikksforsikringsforeningen etter å ha mottatt entreprenørens rapport.

Dersom entreprenørens rapport er så mangelfull at byggherren av den grunn ikke får dekket sine kostnader, skal entreprenøren selv dekke medgåtte kostnader oppad begrenset til kr 10 000,- ekskl. mva. pr. skadetilfelle. I de tilfellene dette eventuelt skulle skje, meddeles dette fra byggherren på byggemøte, og entreprenøren utsteder kreditnota innen neste byggemøte.

Dette punktet gjelder ikke skade på entreprenørens eget utstyr (skilt, sperremateriell, o.l.).

19.2 Gjennomføring av sideentreprise administrert av annen entreprenør som utfører arbeid for Trøndelag fylkeskommune.

Dersom et slikt skadetilfelle har medført skader eller ulemper knyttet til objekter i vegområdet som er regulert i ulike kontrakter, kan byggherren bestemme at en annen entreprenør skal administrere reparasjonsarbeidene.

Entreprenøren i denne kontrakten skal for den praktiske gjennomføringen av utbedringsarbeidene i slike tilfeller forholde seg til administrerende sideentreprenør.

Øvrige kontraktuelle forhold, herunder fakturering, skal skje direkte mellom byggherre og den enkelte entreprenør.

19.3 Oppgjør

Kontraktens mengde gitt i kap. D1 og kap. E4 inkluderer også forventet omfang av utbedring av skader påført av kjent eller ukjent motorvogn. (Inkl. saksbehandling)

Utbedring av skade på objekter som inngår i kontrakten som er påført av kjent eller ukjent motorvogn. Skaden skal utbedres i henhold til gjeldende tiltakstider angitt i kontrakten for de skader som entreprenøren skal utbedre og reparere.

Før avtalte utbedrings- og reparasjonsarbeider starter, skal entreprenøren fremlegge et kostnadsoverslag overfor byggherren der forholdene gjør dette mulig. Dersom annet ikke er avtalt, skal så langt mulig kontraktens priser legges til grunn.

Dette punktet gjelder ikke skade på entreprenørens eget utstyr (skilt, sperremateriell, o.l.).

20 Bestemmelser for elektroarbeider – Elektriske anlegg

Elektriske anlegg omfatter elektriske lavspenningsinstallasjoner inklusive føringsveier, reserve- og nødstrømsanlegg, fordelinger, ekomanlegg og maskiner.

20.1 Elektriske lavspenningsinstallasjoner

Elektriske anlegg skal planlegges, prosjekteres, bygges, driftes og vedlikeholdes i henhold til NEK400 eller NEK EN 60364-serien.

Dette gjelder også endringer av eksisterende anlegg.

20.2 Fordelinger

Fordelinger skal være utført i henhold til relevante deler i NEK 439-serien eller NEK EN 61439-serien.

20.3 Ekomanlegg

Ekomanlegg omfatter nett for elektronisk kommunikasjon og skal planlegges, prosjekteres, bygges, driftes og vedlikeholdes i henhold til NEK700-serien.

Dette gjelder også endringer av eksisterende anlegg.

20.4 Maskiner

Maskiner skal utføres i henhold til NEK EN 60204-1. Risikovurdering av maskiner skal bygge på prinsippene i NS-EN ISO 12100.

Kabelføringer og termineringer som utføres lokalt ved sammenstilling av maskiner skal utføres av registrerte elektroentreprenører etter montasjeanvisning fra maskinleverandør.

21 Krav til utførelse av drift og vedlikehold

Drifts- og vedlikeholdsoppgaver er de oppgaver og rutiner som utføres for at vegnettet skal fungere som planlagt og for å opprettholde vegnettets kvalitet. Dette kan også inkludere utbedring av vegnettet.

Kontrakten beskriver krav til standard for drift og vedlikehold. Kravene gjelder hele vegnettet.

Kontrakten beskriver hva entreprenøren har ansvar for. Ansvarer gjelder uansett utløsende årsak, eksempelvis også hærverk og tyveri, der annet ikke er beskrevet.

Vegnettet skal fungere i henhold til sin hensikt. Objekt skal være fritt for avvik som er til fare for trafikanter eller andre, reduserer objektets funksjon, reduserer objektets levetid, skjemmer objektet eller innebærer andre avvik i forhold til opprinnelig utforming og utførelse. Entreprenøren skal sørge for at vegnettet er framkommelig for alle trafikanter gjennom hele året (unntak gjelder for vinterstengte veger), i henhold til kontraktens standard for vegnettet, med sikring av trafikksikkerhet, miljø, universell utforming og service for trafikantene og vegens naboer. Entreprenøren skal også ivareta vegnettets estetiske utforming.

Entreprenøren skal skaffe seg nødvendig kunnskap om de elektriske anleggene for å kunne tolke feilmeldinger og feilsøke på anleggene.

Feilretting/Feilsøking inkludert utbedring av større avvik som oppdages under internkontroll eller annen inspeksjon, skal utføres i samråd med byggherren, dersom ikke annet er beskrevet i kap. D1.

All styring, parametersetting og annen konfigurering/programmering av anleggene (basisprogram, grenseverdier, startverdier, mm) skal foretas av Trøndelag fylkeskommune eller av entreprenøren etter avtale med byggherren.

Når frekvensangivelser for utførelse av oppgaver er beskrevet som «årlig» eller «x gang pr år» menes utførelse 1 gang (eventuelt x ganger) for hver 12-månedersperiode regnet fra kontraktens oppstart, dersom ikke tidspunkt er nærmere spesifisert for oppgaven (med dato, sesong, årstid, e.l.).

Ved arbeid som krever stengning av veg med forsinkelser utover akseptabel forsinkelse, skal tid for utførelse avtales med byggherren. Slikt arbeid kan bli pålagt utført om natten eller samtidig med andre drifts- og vedlikeholdsoppgaver.

For utstyr som skal testes mot overvåkingssystemer hos VTS, skal VTS varsles minimum 48 timer før test av utstyr.

Når arbeid skal utføres i tunnel eller på andre objekter som overvåkes av VTS, skal VTS varsles. Slik varslings skal skje både ved arbeidets start, samt ved avsluttet arbeid. VTS skal til enhver tid vite hvem som oppholder seg ved/i anlegget/objektet og hvem som er kontaktperson (navn/telefon) på arbeidsstedet.

Alt elektromateriell skal tilfredsstillende krav i europeiske harmoniseringsstandarder. Produkter skal være CE-merket.

Ved utskifting av defekte komponenter skal det benyttes samme kvalitet eller bedre slik at kvaliteten på det totale produktet ikke forringes. Komponentene må også fungere i sammenheng med resten av objektet/anlegget slik at samlet funksjon ikke endres. Dersom original komponent ikke har hatt tilfredsstillende kvalitet, skal komponenten erstattes av en komponent med bedre kvalitet, men med samme funksjon.

Der det er risiko for galvanisk korrosjon skal forbindelsesmiddelet være samme materiale som grunnmaterialet (samme elektriske potensial) eller være galvanisk adskilt.

Entreprenøren skal delta med kvalifisert personell på stedet under øvelser og ved tilsynsbesøk.

Entreprenørens funksjonsansvar utløses når det oppstår eller vil oppstå avvik fra kontraktens krav. Entreprenøren må på eget initiativ planlegge, identifisere behov og iverksette tiltak.

Tilstand som utvikler seg gradvis over tid på grunn av vekst eller nedbrytning (slitasje, alder o.l.) skal utbedres før avvik oppstår.

Avvik som oppstår ved utførelse av funksjonstest, kontroll, inspeksjon, drift og vedlikehold skal utbedres umiddelbart. Ved kostnader over 1.000 kr må dette avgjøres i samråd med byggherre.

Entreprenøren skal selv sørge for at han har tilgjengelig utstyr, mannskap, kompetanse og informasjon som er nødvendig for å utføre arbeidet i henhold til kontrakten. Dette gjelder også vaktberedskap og mannskaps-/maskinberedskap. Entreprenøren skal innenfor kontraktens krav selv velge metode, tiltak og ressurser.

Utførelse av prosesser med annen enhet enn rundsum

Prossesser med annen enhet enn rundsum skal utføres i samråd med byggherren etter skriftlig bestilling, dersom annet ikke er beskrevet/avtalt.

Entreprenørens utførelse av kontraktsarbeid

Entreprenøren skal utføre kontraktsarbeidet på en fagmessig og aktsom måte, og legge vekt på sikkerheten slik at skade på person og eiendom unngås.

Spesiell aktsomhet skal utvises i forhold til trafiksikkerhet, trafikkavvikling, arbeidsmiljø og ytre miljø.

Arbeidet skal utføres med serviceinnstilling overfor trafikantene og vegens naboer. Arbeidet skal utføres i henhold til aktuelle lover, forskrifter og bestemmelser.

Arbeidet skal utføres slik at forstyrrelsen for trafikantene, vegens naboer og øvrige omgivelser minimaliseres, vurdert i forhold til arbeidets viktighet og i forhold til kostnadene for utførelsen av arbeidet. Dette gjelder både valg av utførelsesmetode og tidspunkt for utførelse, sett over døgnet, over uken og over sesongen/året.

Dersom en arbeidsoppgave kan utføres på alternative tidspunkt eller med alternative utførelsesmetoder, skal det velges en utførelsesmetode og et tidspunkt for utførelse som gir minst mulig kostnad for samfunnet. Byggherren har rett til å styre utførelsen av arbeid der entreprenøren ikke har funksjonsansvar.

Det skal nyttes maskiner og utstyr som ikke skader vegnettet, og som er til minst mulig forstyrrelse for trafikantene, vegens naboer og andre.

Det skal søkes benyttet materialer og metoder som muliggjør gjenbruk ved fremtidig drift og vedlikehold.

Det skal søkes benyttet metoder, maskiner og utstyr som minimaliserer utslipp av klimagasser og andre negative påvirkninger av ytre miljø.

Vegnettet er av varierende alder og opprinnelse, og ikke overalt utformet eller sikret iht. gjeldende bestemmelser for nye veganlegg. Ved hendelser og skader på vegnettet kan det

oppstå tilfeller der det ut fra hensyn til f.eks. framtidig trafikkssikkerhet og påkjørselsfare, eller framtidige drift- og vedlikeholdskostnader, kan være ønskelig å vurdere annen utforming/utførelse som alternativ til å utbedre/reparere iht. opprinnelig utforming. I slike tilfeller skal entreprenøren før utbedring/reparasjon identifisere problemstillingen og kontakte byggherren for avklaring av evt. endret utførelse.

Spesielt om reparasjon av skader

Reparasjon av skader voldt av kjent/ukjent motorvogn og der reparasjonsarbeidene samtidig er av en slik art at de tilhører denne kontrakten, og ikke annen parallell og på skadetidspunkt gjeldende kontrakt, er en del av entreprenørens kontraktsforpliktelse og er følgelig ikke en endring. Arbeidene vil likevel bli håndtert som endringsarbeider.

For slike arbeider som omfatter reparasjon av skader etter en hendelse, og der de aktuelle reparasjonsarbeidene totalt forventes å beløpe seg til en kostnad på over 5% av kontraktssummen, eller over 100.000 kr, selv om dette ikke skulle utgjøre så mye som 5% av kontraktssummen, forbeholder byggherren seg retten til å lyse ut de deler av arbeidet som egner seg i egne entrepriser. I slike tilfeller hvor arbeider kan lyses ut i egne kontrakter, er heller ikke aktuelle deler av arbeidet omfattet av entreprenørens kontraktsforpliktelser. Hendelser som medfører skader flere steder innenfor kontraktsområdet av samme årsak, innenfor en tidsperiode på 24 timer, regnes som én hendelse.

Tiltakstider

Tiltakstid er tiden fra avvik oppstår til avvik er utbedret. Tidspunkt hvor avvik fra krav oppstår vil i praksis bety tidspunkt hvor kunnskap om avviket foreligger eller burde foreligget.

Avvik skal sikres iht. krav i prosess 18.92 i kap. D1.

Dersom annet ikke framkommer av kap. D1, skal avvik som ligger under funksjonsansvaret i kontrakten som medfører redusert funksjon eller levetid (objektet fyller ikke sitt formål, levetid reduseres eller levetidskostnader øker) utbedres innen 1 uke ved ÅDT over 3000, ellers innen 2 uker. Øvrige avvik skal utbedres innen 4 uker, dersom annet ikke framkommer av kap. D1.

Tiltakstidene gjelder for alle kontraktsarbeider, også endringsarbeider.

For utbedring av større skader som ligger utenfor entreprenørens funksjonsansvar, eller utførelse av oppgaver der tiltakstid er irrelevant, gjelder at arbeidet skal påbegynnes innen 2 uker fra bestilling, dersom annet ikke er avtalt. For slike arbeider skal det avtales frist for ferdigstillelse.

22 Bruk av underentreprenør (se NS 8406 pkt. 12)

Alle avtaler entreprenøren har med underentreprenører skal inneholde de samme bestemmelsene som anvendt i denne kontrakt om arbeidets utførelse, forhold på arbeidsstedet og utførelse ved underentreprise.

Bestemmelser om bruk av underentreprenør gjelder også for virksomhet som leier ut personell.

Der entreprisen utføres av et arbeidsfellesskap (leverandørgruppe), gjelder denne bestemmelsen for den enkelte deltaker i arbeidsfellesskapet.

Underleverandører behandles kontraktsmessig på samme måte som underentreprenør.

Entreprenøren plikter å gi byggherren informasjon om underentreprenørens økonomi, finansielle stilling, kapasitet og teknisk kompetanse, inklusive dokumentasjon på registreringer (Brønnøysundregisteret, autorisasjon for arbeid etc.) som er nødvendig for at byggherren skal kunne vurdere spørsmål om godkjennelse.

Videre skal entreprenøren klarlegge om valgte underentreprenører vil utføre alt arbeid selv, eller om disse planlegger ytterligere ledd under seg. Ytterligere ledd begrenses til ett ledd med mindre annet er spesielt avtalt med byggherren. Byggherren har en ubetinget rett til å nekte entreprenøren å inngå slik avtale. Alle former for innleie av personell regnes som eget ledd i denne bestemmelsen.

Entreprenør og underentreprenør skal levere skjema «Inntakskontroll - Erklæring ved bruk av underentreprenør». Skjema omhandler blant annet SHA og lønns- og arbeidsvilkår og videreføring av kontraktens krav til neste ledd. Entreprenøren skal sørge for at alle entreprenører og leverandører som skal utføre arbeid skal være innregistrert og godkjent på prosjektet i HMSreg av byggherren før de gis tilgang til byggeplass.

Brudd på entreprenørens plikt til å levere skjema for inntakskontroll gir byggherren rett til å kreve at entreprenøren erstatter vedkommende firma. Eventuelle økonomiske krav fra underentreprenører eller omkostninger for øvrig som følge av heving av avtaler med underentreprenører i denne forbindelse, skal bæres av entreprenøren.

Entreprenøren skal kreve skatteattester i alle underliggende entrepriseforhold ved inngåelse av kontrakter i tilknytning til oppdrag som overstiger en verdi på 500 000 kr eksklusive mva. Dette gjelder ikke virksomhet som foretar utleie av personell. Brudd på entreprenørens plikt til å kreve skatteattester gir byggherren rett til å kreve at entreprenøren erstatter vedkommende firma med underentreprenør som kan fremlegge skatteattester. Eventuelle økonomiske krav fra underentreprenører eller omkostninger for øvrig som følge av heving av avtaler med underentreprenører i denne forbindelse, skal bæres av entreprenøren.

Entreprenøren skal i tillegg fremlegge fullmakt for innhenting av utvidet skatteattest fra alle sine underleverandører, jf. kap. B2 punkt 3.3.

Byggherren kan trekke tilbake godkjenning av underentreprenør dersom det er saklig grunn.

23 Påslag for byggeplassadministrasjon og fremdriftskontroll av andre entrepriser (se NS 8406 pkt. 16)

- Ikke aktuelt i denne kontrakten

24 Spesielle krav i fremdriftsplanen (se NS 8406, pkt. 17)

Entreprenøren skal levere detaljert fremdriftsplan senest to uker etter kontraktsignering.

Entreprenøren foreslår og byggherren bestemmer detaljeringsgrad. Arbeidene kan ikke påbegynnes før slik fremdriftsplan foreligger.

Fremdriftsplanen skal være hensiktsmessig for anleggsarbeidene, og skal minimum inneholde:

- 1) Hovedaktiviteter
 - Milepæler
 - Tidskritiske avhengigheter
 - Kritisk linje
 - Viktige beslutningspunkter
 - «Slakk»
- 2) Underaktiviteter under hovedaktiviteter, både prosjektering og utførelse
 - Lengde på aktiviteter
 - Kalenderdatoer
- 3) Aktiviteter som innebærer risiko

Hovedfremdriftsplanen skal oppdateres månedlig og vise entreprenørens reelle plan for utførelse og ferdigstillelse av anleggsarbeidene. I tillegg skal det leveres 2-ukersplaner ikke senere enn 2 arbeidsdager før hvert byggemøte. Fremdriftsplanene skal til enhver tid være tilgjengelig for oppdragsgiver i prosjekthotellet, og skal også vedlegges månedsrapporten i HMSreg.

25 Byggherrens ytelser

25.1 Grunnforhold (se NS 8406, pkt. 18.1)

Entreprenøren skal gjøre en selvstendig vurdering av grunnforholdenes betydning for entreprenørens arbeid. Entreprenøren skal sette seg grundig inn i og vurdere de eventuelle rapporter og beskrivelser av grunnforhold som fremgår av konkurransegrunnlaget. Entreprenøren skal også vurdere hvorvidt det er behov for supplerende grunnundersøkelser og varsle byggherren om dette.

Entreprenøren kan ikke påberope at de virkelige forhold avviker fra det entreprenøren hadde grunn til å regne med, med mindre det foreligger vesentlig avvik. Dersom det foreligger et slikt avvik, behandles avviket i henhold til NS 8406, pkt. 18.2.

For geologiske rapporter gjelder:

Rapport består av en faktadel og en tolkningsdel. Faktadelen gir entreprenøren grunnlag for egne vurderinger av grunnforholdenes betydning for entreprenørens arbeid.

Tolkningsdelen er byggherrens vurdering av grunnforholdene basert på de foretatte undersøkelsene.

25.2 Tidspunkt for byggherrens ytelser

Byggherrens ytelser vil være fordelt over hele byggetiden og planlegges ut fra entreprenørens hovedfremdriftsplan ved oppstart av anleggsarbeidene. Entreprenøren kan ikke kreve tidligere levering enn det som er nødvendig, og normalt ikke tidligere enn 1 mnd. før utførelse av arbeidsoperasjonen slik den er planlagt i hovedfremdriftsplan

26 Tidligere ferdigstillelse eller overskridelse av ferdigstillellesfristen

Frist for ferdigstillelse og eventuelt delfrister er gitt i kapittel A3.

Ved tidligere ferdigstillelse enn kontraktsfestet kan entreprenøren ikke nekte byggherren å overta anlegget.

Ved overskridelse av ferdigstillelsesfristen vil det bli krevd en dagmulkt kr 15 000 pr hverdag.

27 Forsering (se NS 8406 pkt. 21)

Før forsering etter NS 8406 pkt. 21 første ledd iverksettes, skal byggherren varsles med angivelse av hvilke forseringstiltak som planlegges og hva forseringen antas å ville koste. Entreprenøren har ikke krav på dekning til forsering ved unnlatt eller for sen varsling.

28 Regulering av tidsfrister for tunnelarbeider

- Ikke aktuelt i denne kontrakten

29 Priser (se NS 8406 pkt. 23)

29.1 Generelle bestemmelser

Prisene skal være i norske kroner.

Enhetsprisene for hver prosess skal generelt omfatte alle kostnader som er nødvendige for å levere arbeidene i henhold til prosjektdokumentenes krav, jf. kap. 4.3 i *håndbok R761 Prosesskode 1*. Prisene skal også inkludere eventuelt svinn, undermål, overmasser o.l., løpende driftsutgifter (vannavgift, fortausavgift, havneavgift, renovasjon o.l.) som er knyttet til entreprenørens produksjon.

Prisene skal inkludere kostnader tilknyttet øvrige krav og kontraktsbestemmelser som ikke nødvendigvis er relatert til egen prosess i konkurransegrunnlaget, eksempelvis (listen er ikke uttømmende):

- utarbeidelse av faseplaner, fremdriftsplaner og øvrige planer
- oppfølging, inspeksjoner, kontroll, dokumentasjon og rapportering
- ivaretagelse av helse, miljø og sikkerhet
- deltakelse i møter, faglige samlinger, kurs

29.2 Prisregulering (se NS 8406, pkt. 23.1)

Endringer i prisnivå etter tilbudsfristens utløp, gir rett til tillegg til eller fradrag fra kontraktens priser.

Endringsbeløpet for avregningsperioden beregnes etter formelen:

$$e = A \times (T / T_0 - 1)$$

A = Summen av avdragsnotaer for avregningskvartalet basert på kontraktens priser (eksklusive merverdiavgift) og uten fradrag for eventuelt lån eller forskudd og innestående beløp.

I verdien for A inkluderes også tilleggsnotaer for utført arbeid basert på kontraktens prisgrunnlag. Eventuell kontraktsmessig justering av riggekostnader (generalomkostninger) på grunn av mengdejustering tas ikke med i verdi for A.

T_0 = Indekstallet for det kvartalet tilbudsfristens utløp faller i.

T = Indekstallet for avregningskvartalet.

Statistikk for veg i dagen:

Verdi av T og T_0 beregnes ut fra Statistisk Sentralbyrås "Byggekostnadsindeks for veganlegg, Veg i dagen".

30 Fakturering og betaling (se NS 8406 pkt. 23.3)

Entreprenøren kan ikke kreve avdrag av kontraktssummen for det som er tilført byggeplassen av materialer og varer før de er innbygget med mindre det er egne prosesser i kapittel D1 som tilsier oppgjør før innbygging, jf. NS 8406, pkt. 23.3.

Byggherren plikter å betale innen 30 dager etter at han har mottatt faktura, se LOV- 1976- 12-17-100 Lov om renter ved forsinket betaling, § 2.

For de deler av utførelsen som ikke senere lar seg kontrollmåle, og entreprenøren ikke har varslet byggherren i tide, kan entreprenøren bare kreve oppgjør for slike mengder som byggherren måtte forstå har medgått, jf. NS 8406, pkt. 23.3.

Er ikke annet avtalt, vil måling og annen dokumentasjon i strid med kontraktens krav og måleregler ikke gi rett til betaling for utført arbeid. Der det mangler måleregler, skal måling foretas i overensstemmelse med den ved kontraktsinngåelse gjeldende versjon av Statens vegvesens håndbøker R761 Prosesskode 1 – Standard beskrivelsestekster for vegkontrakter og R762 Prosesskode 2 - Standard beskrivelsestekster for bruer og kaier. Har ikke denne anvendelige måleregler, skal måling skje i henhold til allment akseptable oppmålingsregler, jf. NS8406, pkt. 23.3.

Entreprenøren skal fortløpende levere delmålebrev eller annen tilstrekkelig dokumentasjon for utførte mengder, som dokumentasjon på at det utførte er i samsvar med det som faktureres.

Entreprenøren skal videre som grunnlag for delmålebrev eller annen tilstrekkelig dokumentasjon for utførte mengder, ha utført nødvendige oppmålinger.

For prosesser som er avsluttet eller der det er fakturert for mer enn 35 % av kontraktsmengden uten at delmålebrev eller annen tilstrekkelig dokumentasjon for utførte mengder er levert, så vil byggherren holde tilbake fakturert beløp på disse prosessene.

Til faktura for regningsarbeider skal det vedlegges timelister godkjent av byggherren.

Fakturering skal skje elektronisk. For elektronisk fakturering vises det til følgende:

<https://www.trondelagfylke.no/om-oss/kontakt-oss/faktura/>

For å kunne behandle en faktura fra en entreprenør må den være merket med følgende informasjon:

- fakturaadresse
- navn på byggherrens representant eller byggeleder
- fordelingsnummer
- ansvarskode
- prosjektnummer
- saksnummer i arkivsystemet 360° til Trøndelag fylkeskommune
- tidligere fakturerte beløp på kontraktspunktet (gjelder ved bruk av avdragsfaktura)

Faktura skal inneholde navn på byggherrens attestant, ansvarskode, prosjektnummer og disposisjonsnummer. Disposisjonsnummer meddeles fra byggherren ved hver konkrete delbestilling.

Faktura skal også sendes byggherren på elektronisk format som samhandler med byggherrens prosjektoppfølgingsprogram.
Fakturering skal skje med angivelse av prosesskode, stedkode og ev. elementkode.

Av hensyn til regnskapsføring kreves at entreprenøren vedlagt hver avdragsnota og sluttnota leverer oppdatert «Konteringsskjema for avdrags- og slutfaktura for veganlegg».

Endringer skal faktureres enkeltvis slik at hver endring faktureres i egen faktura. Ved endringsarbeider og regningsarbeider av lengre varighet kan entreprenøren kreve avdrag på grunnlag av det som er utført, men ikke oftere enn hver måned. Ved fakturering i henhold til endringsordre skal endringsordren vedlegges fakturaen, jf. NS 8406, pkt. 23.3.

31 Regningsarbeider (se NS 8406 pkt. 23.4)

Byggherren kan alltid styre utførelsen av regningsarbeid.

Regningsarbeid skal avtales skriftlig før arbeidet påbegynnes med mindre annet er avtalt. Entreprenøren plikter å varsle byggherren når regningsarbeid starter. Regningsarbeider som ikke er forhåndsgodkjent av byggherren vil ikke bli honorert.

Regningsarbeider gjøres opp etter medgåtte timer for mannskap og maskiner.

Timeprisene for mannskap og maskiner (se kapittel E4) skal inkludere alle entreprenørens utgifter samt påslag til dekning av indirekte kostnader, risiko og fortjeneste. Hver enkelt timesats for mannskap og maskiner skal gjenspeile de faktiske kostnadene for hver etterspurt timesats.

Det betales bare for effektive timer med avrunding til 0,5 time.

Det betales ikke for ventetid, transport, maskinstell og reparasjon.

Eventuell prisregulering foretas iht. gjeldende bestemmelser.

Timepriser mannskap

Timepriser for entreprenørens egne og innleide mannskap inkluderer verneutstyr, håndverktøy og bærbart utstyr som strømaggregat, motorsag o.l.

Tillegg for overtidarbeid skal ikke honoreres uten at dette på forhånd er godkjent av byggherren.

Timepriser maskiner

For byggherrens innleie av entreprenørens egne og innleide maskiner, betales i henhold til entreprenørens liste over maskintimepriser.

For ventetid som skyldes byggherrens forhold betales 50 % av de oppgitte timepriser for maskiner eksklusiv fører. Førerlønn settes lik timepris for mannskap.

Maskiner som benyttes, men som ikke er prissatt på entreprenørens liste over maskintimepriser, avregnes etter den pris som er oppgitt på den maskin som ligner mest, eventuelt med en middelvei mellom priser for lignende maskiner på listen.

Materialer

Medgåtte materialer innkjøpt av entreprenøren, betales i henhold til faktura fra materialleverandør fratrukket eventuelle rabatter med 10 % tillegg for administrasjon og fortjeneste. Det skal kun beregnes påslag eller tillegg i ett ledd.

Byggherrens rett til innsigelse

Selv om byggherren ikke innen 14 dager etter at han mottok oppgavene over arbeidstid og materialforbruk har fremsatt skriftlig innsigelse, er retten til å fremsette innsigelser i behold dersom entreprenøren ved avregningen ikke har overholdt reglene i NS 8406 pkt. 23.4.

32 Sluttoppgjør (se NS 8406, pkt. 25)

Viser sluttoppgjøret, etter fradrag for arbeider som ikke er utført på kontraktens prisgrunnlag, en økning på mer enn 10 % av kontraktssummen, reguleres kontrakten som følge av økte generelle omkostninger. Entreprenørens generelle omkostninger tillegges i så fall 10 % av utført arbeid over 10 % av kontraktssummen. Dette vederlaget beregnes etter følgende formel:

$$V = 0,1 (S - 1,1K)$$

der:

V = Vederlag for økte generelle omkostninger (kr)

S = Sluttsum for utført arbeid (kr). Her medtas kun utførte arbeider basert på kontraktens prisgrunnlag, herunder regningsarbeider basert på kontraktens prisgrunnlag.

K = Kontraktssum (kr)

33 Tvisteløsning

33.1 Minnelige løsninger

Tvister mellom partene om kontraksforholdet bør søkes løst i minnelighet.

Håndtering av tvister mellom kontraktspartene, skal prinsipielt løses, eller avklares for framtidig løsning, på lavest mulig nivå (prosjektnivå) og skal da forankres i byggemøte. Hvis en ikke kommer til enighet og løsning av saken på prosjektnivå, innenfor en tidsramme på 3 måneder, etter at saken er fremmet, skal saken løftes til samarbeidsmøte

hvor byggherrens og entreprenørens ledelse deltar, i tillegg til partenes stedlige prosjektledelse.

33.2 Tvisteløsning

Enhver tvist mellom partene om kontraktsforholdet som ikke løses i minnelighet, avgjøres ved ordinær rettergang.

Anleggsstedets verneting skal være verneting for alle søksmål som måtte utspringe av kontrakten.

33.3 Parter i tvister

For tvister som gjelder fylkesveg og som entreprenøren vil forfølge ved klage eller søksmål, er Trøndelag fylkeskommune ved fylkesordføreren rett part. Det samme gjelder søksmål som Trøndelag fylkeskommune måtte ha mot entreprenøren.

34 Helse, miljø og sikkerhet (HMS) - generelt

Med HMS menes her summen av ivaretagelse av både sikkerhet, helse og arbeidsmiljø (SHA) samt ivaretagelse av ytre miljø (YM). Disse behandles temavis nedenfor.

Entreprenøren skal drive et systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid, jf. forskrift av 6. desember 1996 nr. 1127 om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften).

Byggherrens forpliktelser følger av Forskrift om sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- eller anleggsplasser (byggherreforskriften).

Alle avtaler med underentreprenører skal inneholde bestemmelser om arbeidets utførelse, forhold på arbeidsstedet, oppfølging og rapportering som anvendt i denne kontrakten.

Byggherren utpeker SHA-koordinator. SHA-koordinator er «koordinator» etter byggherreforskriften.

Entreprenøren skal uten ugrunnet opphold informere byggherren dersom Arbeidstilsynet eller andre tilsynsmyndigheter har foretatt kontroll eller gitt pålegg om å stoppe arbeidet, utbedre systemfeil eller liknende som gjelder gjennomføring av kontraktarbeidet.

35 Sikkerhet, helse og arbeidsmiljø

35.1 Plan for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø, risikovurdering og SHA-plan

Før kontrahering utarbeider byggherren en SHA-plan (plan for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø) for kontrakten. Denne skal til enhver tid være oppdatert og være tilgjengelig og kjent for entreprenøren. Planen skal lagres på felles WEB-hotell. I tillegg kan den være i utskrevet format.

Risikovurdering i SHA-plan skal bygge på restrisikorapport fra tidligere fase.

Entreprenøren skal sørge for at SHA-planen er kjent hos alle arbeidsgivere og enmannsbedrifter. Arbeidsgivere skal informere sine arbeidstakere, herunder innleide, om planen.

Entreprenøren skal utføre risikovurdering med utgangspunkt i byggherrens risikovurdering i SHA-plan. Entreprenøren skal også vurdere om det er andre risikoforhold enn de byggherren har beskrevet som kan være av betydning, og disse skal meldes byggherren så snart som mulig.

Entreprenøren skal levere relevant informasjon fra sitt internkontrollsystem, som er relevant for byggherren, som risikovurderinger, sikker jobbanalyser og annen aktuell informasjon.

Entreprenøren skal utarbeide en plan og tiltaksbeskrivelser for håndtering av risikofylte arbeider.

Entreprenøren skal sørge for at det finnes arbeidsinstruks for aktiviteter som medfører særlig fare for liv og helse. Statens vegvesen har utarbeidet instruksjoner, som i håndbøker. Disse skal følges med mindre entreprenørens egne instruksjoner er strengere enn Statens vegvesen sine.

Arbeidsinstrukser skal forelegges byggherren senest en uke før oppstart av de aktuelle arbeidsoppgavene. Hvilke vurderinger som er gjort skal kunne fremlegges skriftlig. Entreprenøren kan ikke påberope fremleggelse for byggherren som begrensende for sine forpliktelser etter dette punktet. Arbeidsinstrukser for risikoutsatte arbeidsoperasjoner skal oppbevares hos entreprenør. Den enkelte virksomhet skal oppbevare alle aktuelle arbeidsinstrukser, gjennomgå og informere alle aktuelle arbeidstakere om hvordan disse arbeidsoppgavene utføres på en sikker måte.

Sikker jobbanalyse skal skje så tett opp til utførelse som mulig og involvere de som deltar i arbeidet, og signeres av disse.

35.2 HMS-kort

Entreprenøren skal sørge for at alle som utfører arbeid på kontrakten har gyldig HMS-kort fra og med første dag på arbeidsplassen. Som gyldig HMS-kort regnes kort som beskrevet i «Forskrift om HMS-kort på bygge- og anleggsplasser» med senere endringer. Byggherren har krav på innsyn og kopi av HMS-kort.

Entreprenøren skal sørge for at alle HMS-kort er QR-kodet, og scannet med HMSreg app før oppstart av arbeid.

Byggherren kan bortvise personer uten gyldig HMS-kort.

Ved unntak skal personens identitet bringes på det rene, sammen med annen dokumentasjon som gir grunnlag for unntak.

Med unntak menes:

- Nyansatte og ansatte som bytter arbeidsgiver og kan fremvise en ordrebekreftelse fra utgiver av HMS-kortet. QR-kode på ordrebekreftelsen må scannes med HMSreg app.
- Personer på tiltak fra NAV som kan fremvise en bekreftelse fra NAV
- Elever som har praksis som kan fremvise en bekreftelse fra skole
- Flyktninger med introduksjonsprogram som kan fremvise en bekreftelse fra kommune
- Utenlandske arbeidstakere på engangs kortvarige arbeidsoppdrag, dersom det kan fremvises kopi av RF 1198 eller utskrift fra Altinn.no hvor lengde av oppdrag fremgår

- Ferievikarer som kan fremvise dokumentasjon på arbeidsforholdets lengde

35.3 Føring av oversiktsliste

SHA-koordinatoren skal til enhver tid ha oversikt over alle som utfører arbeid på arbeidsstedet. For at byggherren skal kunne ivareta denne oppgaven på en tilfredsstillende måte, skal entreprenøren daglig registrere mannskap på arbeidsstedet i HMSreg.

Personer som leverer varer, og andre som i kortere perioder befinner seg innenfor arbeidsområdet uten å delta i kontraktsarbeidet, omfattes ikke av disse bestemmelsene.

35.4 Hovedbedrift og samordningsansvar

Entreprenøren er hovedbedrift med ansvar for samordningen av de enkelte virksomheters helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i henhold til arbeidsmiljøloven og internkontroll forskriften.

Den person som ivaretar samordningsansvaret klarlegges i samhandlingsfasen, og navnet tas med i SHA-planen.

Entreprenør har ansvaret for inntakskontroll på byggeplassen. Dette ansvaret kan ikke delegeres. Ved inntakskontrollen skal det som minimum foretas en utsjekk av nødvendig dokumentasjon eksempelvis kompetansebevis og sertifikater for maskinførere, byggebransjens HMS-kort, lovpålagt HMS-opplæring. Det skal gis informasjon om SHA-planen, samt resultatet av samhandlingsprosessen. Entreprenøren skal sørge for at alle entreprenører og leverandører som skal utføre arbeid skal være innregistrert og godkjent på prosjektet i HMSreg (Byggherrens HMS-system) av byggherren før de gis tilgang til byggeplass.

Dersom byggherrens egne arbeidstakere i perioder oppholder seg innenfor kontraktens naturlige arbeidsområde, er entreprenøren ansvarlig for samordning av verne- og miljøarbeidet.

Dersom det oppstår tilfeller med flere samtidige entrepriser på samme sted, vil en av entreprenørene i de aktuelle entreprisene bli utpekt til hovedbedrift etter Arbeidsmiljøloven og Internkontrollforskriften. Dette innebærer at hovedbedriften sørger for at det tas hensyn til andre virksomheter på eller i nærheten av bygge- eller anleggsplassen.

Det kan avtales, og skal i så fall dokumenteres, at en annen av byggherrens kontraktsparter midlertidig utpekes til hovedbedrift for et avtalt tidsrom.

Byggherren sender inn forhåndsmelding til Arbeidstilsynet senest en uke før arbeidene starter. Entreprenøren skal sørge for at forhåndsmeldingen, med ajourført oversikt over alle virksomheter, til enhver tid henger oppe godt synlig på bygge- eller anleggsplassen.

35.5 Besøkende til anleggsområdet

Den som mottar besøk er ansvarlig for å varsle byggherren og hovedbedrift før de får adgang til bygge- og anleggsområdet. Vedkommende er ansvarlig for at besøkende er gjort kjent med sikkerhetsregler samt bruk av verneutstyr etc.

Alle besøkende til bygge- og anleggsområdet skal følge kravene til personlig verneutstyr.

35.6 Opplæring og kompetanse

Entreprenøren skal sørge for at det gis opplæring i risiko og helsefarer ved utførelse av kontraktsarbeidet.

Entreprenøren skal utarbeide instruks og om nødvendig gi opplæring i bruk av personlig verneutstyr.

Kvalifikasjoner og gjennomført opplæring skal dokumenteres. Slik dokumentasjon skal være tilgjengelig for hovedbedrift.

Følgende krav til dokumentert opplæring gjelder for alle som utfører arbeid på kontrakten:

1. Sikkerhetsopplæring tilpasset kontrakten
2. Kursene Prosjekt Fareblind og Farlig Mønster
3. Kurs i henhold til håndbok N301 Arbeid på og ved veg, vedlegg 2
Opplæring
 - 3.1 Kurs for alle som skal utføre arbeid på veg
 - 3.2 Kurs for ansvarshavende
 - 3.3 Kurs i manuell trafikkdirigering for de som dirigerer
4. Grunnleggende førstehjelpskurs med praktisk øvelse i hjerte- og lungeredning

Dokumentasjon på opplæring i førstehjelp har en gyldighet på fem år. For øvrig opplæring hvor gyldighetstid ev. ikke framgår av dokumentasjonen, er gyldighetstid fem år.

Alt av kurs og kompetanse skal registreres på den enkelt arbeidstaker enten i Kompetanseregisteret (KREG) eller direkte i Mitt Selskap i HMSreg, før anleggsarbeidene starter. Personell som ikke har registrert kurs og kompetanse i en av disse to løsningene, får ikke utføre arbeider på prosjektet.

35.7 Arbeidstid

Byggherren skal til enhver tid holdes orientert om arbeidstidsordninger og vaktplaner som benyttes. Alle arbeidstakere som skal utføre arbeid som inngår i disse planene, skal underlegges samme krav til arbeidstid. Dette gjelder også arbeid som utføres av enmannsbedrifter, arbeidstakere i ledende stillinger og arbeidstakere i særlig uavhengig stilling som utfører kontraktsarbeid.

Arbeidstidsordninger godkjent av Arbeidstilsynet eller fagforening med innstillingsrett, skal umiddelbart sendes byggherren sammen med forsvarlighetsvurdering.

Det er ikke tillatt å ta i bruk en arbeidstidsordning før ordningen er formelt godkjent.

35.8 Arbeidsvarsling

Arbeidsvarsling skal utføres i overensstemmelse med Statens vegvesens håndbøker N301 Arbeid på og ved veg og R511 Sikkerhetsforvaltning av vegtunneler.

Entreprenøren skal sørge for at arbeidsvarslingsplan utarbeides og sendes til Statens vegvesens skiltmyndighet for godkjenning, kopi sendes byggherren.

Entreprenøren skal utpeke ansvarlig for varslingen. Iverksatt og utført arbeidsvarsling skal i hvert tilfelle dokumenteres av entreprenøren.

Arbeidet skal foregå på en slik måte at trafikken forbi arbeidsområdet blir opprettholdt samtidig som arbeidernes og alle trafikantgruppers sikkerhet blir ivaretatt. Eventuell stengning skal ikke skje uten samtykke fra byggherren.

35.9 Personlig verneutstyr og vernetøy

Entreprenør skal utarbeide instruks for personlig verneutstyr og vernetøy, og gi opplæring i bruk.

Minstekrav til vernetøy

- Lang vernebukse og verne-vest eller -jakke. Alternativt kan kjeledress benyttes.
- Synbarhetstøy i klasse 3 etter NS-EN ISO 20471:2013 Svært synlig vernetøy – Prøvetakingsmetoder og krav.

Krav til vernetøy - synbarhetstøy kan ikke fravikes.

Minstekrav til verneutstyr

- Hjelm (NS-EN 397)
- Vernesko
- Vernehansker
- Vernebriller eller øyevern
- Hørselvern skal alltid benyttes ved støy over 80 dB

Alt verneutstyr skal være CE-merket.

Minstekrav til verneutstyr skal ikke fravikes utenom helt spesielle forhold.

Dersom bruk av en gitt type verneutstyr medfører økt risiko, kan kravet fravikes under forutsetning av at det er gjennomført en dokumentert risikovurdering.

Dersom det er åpenbart unødvendig med verneutstyr, kan kravet også fravikes i enkelte, spesifiserte situasjoner. Fravik skal dokumenteres i en risikovurdering og være samstemt med entreprenørens instruks.

Omvisning for eksterne

Besøkende skal følge kravene til verneutstyr og vernetøy for området de skal besøke.

Kravene til verneutstyr og synbarhetsbuks kan fravikes for besøkende når det er iverksatt tiltak som fjerner aktuell risiko. Vurdering og tiltak dokumenteres.

35.10 Kjemiske produkter

Det skal brukes kjemiske produkter som er så lite helse- og miljøskadelige som mulig.

Entreprenøren skal utarbeide rutiner som sikrer substitusjonsplikten og korrekt håndtering av alle kjemiske produkter som skal benyttes, fra inntransport fra underleverandør, mottak, håndtering og intern transport, lagring, uttak fra lager og bruk.

Entreprenøren skal ha sikkerhetsdatablad for de kjemiske produkter som blir oppbevart eller brukt. Oversikten skal være ajourført.

Sikkerhetsdatablad for de kjemikalier som er i bruk skal være tilgjengelig på brukerstedet. Alle ansatte skal ha tilgang til et ajourført stoffkartotek for sitt ansvarsområde.

35.11 Sikring av arbeidsstedet

Hovedbedriften skal innarbeide rutiner som sikrer at uønskede hendelser ikke skjer på grunn av arbeidere som omfattes av denne kontrakten. Det skal tas spesielt hensyn til barn, naboer og myke trafikanter.

35.12 Orden og renhold

Rengjøring av utstyr skal kun skje på en måte og på et sted som ikke utsetter trafikanter, naboer, arbeidere eller andre for fare eller er til sjanse eller skade for omgivelsene.

35.13 Vernerunder

Entreprenøren skal gjennomføre vernerunder minst en gang hver 14. dag i kontraktsperioden. Byggherren skal ha innkalling til vernerunder og skal ha anledning til å delta på disse. Byggherren skal ha kopi av alle protokoller fra slike vernerunder.

Entreprenøren skal innen 5 hverdager etter at vernerunden er gjennomført, laste den opp i HMSreg.

35.14 Merking og kontrollrutiner

Alt teknisk utstyr som kreves å være CE-merket, skal være merket. Alt sertifikatpliktig utstyr skal være sertifisert og kontrollert iht. gjeldende bestemmelser og være utstyrt med oblat og dokumentasjon for årlig kontroll. Alle samsvarserklæringer, sertifikater, kontroll- og instruksjonsbøker skal foreligge før utstyret tas i bruk, og fremlegges på forespørsel eller kontroll.

35.15 Kompetansekrav for ledebilssjåfører og trafikkdirigenter

Ledebilsjåfører og trafikkdirigenter skal ha:

- Arbeidsvarslingskurs type 1
- Arbeidsvarslingskurs type 3
- Dokumentert praktisk førstehjelpskurs, minimum 3 timer
- Dokumentert grunnopplæring brannvern, minimum 4 timer

Førstehjelpskurs og grunnkurs brannvern sammen skal inneholde:

- Grunnleggende brannteori
- Brannårsaker og forebyggende tiltak
- Varsling
- Redde liv og verdier
- Sløkkemidler og sløkkeutstyr
- Brannskader
- Sløkkeøvelse med skumapparat og brannteppe
- Kjeden som redder liv
- Varsling, medisinsk nødtelefon
- Opptreden på skadested
- Pasientundersøkelse
- HLR – praktisk hjerte-/lunge-redning

- Fremmedlegemer
- Transport av syke og skadde inkludert bårsurring
- Akutte sykdommer, astma, hjerteinfarkt, hjerneslag, diabetes, epilepsi
- Skader og ulykker, brudd, blødning, fallskader, el-skader og indre skader

35.16 Spesielle krav knyttet til sikkerhet, helse og arbeidsmiljø

Maskiner som arbeider i område der det er fare for gjenstående udetonert sprengstoff, skal ha RABS-klassifisert glass -verneklasse 3 (RABS – R43, Axe, Blast, Stone) i henhold til NS-EN-Standarder. Fareområde vil spesielt være der det foregår bergrensk, pigging, utlasting i skjæring, i grøft og ved stuff.

Angivelse gitt over er ikke uttømmende. Kravet gjelder også maskiner som benyttes der operatør i maskinen utsettes for fare i form av glass-eksponeringsflater mot fareområde for udetonert sprengstoff.

36 Ytre miljø

36.1 Oppfølging av ytre miljø i kvalitetsplanen

Entreprenøren skal i sin kvalitetsplan redegjøre for prosedyrer som dekker:

- Oppfølging av gjeldende regelverk for sin virksomhet
- Hindre utilsiktede utslipp
- Kontraktens krav til ytre miljø

36.2 Hensyn til omgivelsene

Entreprenøren skal under arbeidets gang ta hensyn til omgivelsene, slik at ikke naboer og berørte parter sjeneres unødig av støv, støy, rystelser, utslipp og avfall etc. I samarbeid med byggherren skal entreprenøren bidra til løpende informasjon til berørte parter.

Entreprenøren skal sikre at omgivelser og tilstøtende vegnett ikke påføres ulemper i form av støv og tilsøling av veger som følge av kontraktsarbeidene.

Entreprenøren skal følge retningslinjer fra Klima- og Miljødepartementet T-1442 pkt. 4.2 som setter støygrenser for større arbeider og pkt. 4.3 som setter støygrenser for mindre arbeider, og om nødvendig kontakte ansvarlig myndighet (kommunelege e.l.), og eventuelt søke om tillatelser og dispensasjoner.

Der det finnes andre, lokale retningslinjer enn de som framgår, og som er strengere enn T-1442 og/eller T-1520, skal disse følges.

Det kan være samspilleffekter mellom støy og luftforurensning som øker plager og helse-risiko. Dersom området er utsatt for støynivåer over grenser, som er satt i tabell i støy-retningslinje T-1442, bør det derfor tas ekstra hensyn i planleggingen.

Det skal tas forholdsregler for å unngå spredning av uønskede fremmede organismer og smittestoffer, både gjennom flytting av vann eller jord samt bruk av utstyr eller masser som kan ha vært i kontakt med uønskede arter og smittestoffer.

36.3 Tømmer og treprodukter

Entreprenøren skal sørge for at tømmer og treprodukter som benyttes i kontraktsarbeidene ikke er tilknyttet ulovlig hogst eller treprodukter.

36.4 Avfallshåndtering

1. Alt avfall* skal leveres til avfallsmottak godkjent av forurensningsmyndighetene eller disponeres på annen lovlig måte. Frest eller oppgravd asfalt som ikke gjenbrukes i kontraktsarbeidet skal leveres til mottak registrert under Kontrollordningen for asfaltgjenvinning – KFA.
2. Avfallsplan* og sluttrapport* skal utarbeides av entreprenøren og leveres byggherren.
3. Sorteringsgrad for entreprenørens eget produksjonsavfall skal være minimum 80 %. Sorteringsgrad er andel kildesortert avfall (i vekt) av alt avfall. Avfallet skal sorteres på arbeidsstedet. Normalt skal det sorteres i følgende fraksjoner; farlig avfall, metall, betong, treverk, plast, papp og papir og EE – avfall med mindre annet er angitt i kontrakten. Asfalt, forurenset masse og overflødige rene naturlige masser skal holdes utenfor ved beregning av sorteringsgraden.
4. Ved innlevering av farlig avfall* der avfallet er en del av produksjonsarbeidene, skal entreprenøren elektronisk deklare avfallet med sitt organisasjonsnummer i Miljødirektoratets portal for avfallsdeklarerer. Byggherrens organisasjonsnummer skal inn i merknadsfeltet. Byggherren skal ha kopi av deklarasjonsskjemaet.
5. For avfall produsert gjennom kontraktarbeidet skal det gjennomføres en basiskarakterisering* før deponering finner sted.
6. Levert avfall dokumenteres i modul for avfall i HMSreg. Byggherren rapporterer videre til Statistisk sentralbyrå.

** For definisjoner, se avfallsforskriften og byggteknisk forskrift (TEK17) til Plan- og bygningsloven.*

36.5 Environmental Product Declaration (EPD) - Miljødeklarasjon

Entreprenøren skal levere EPD for alle produkter hvor det finnes EPD. Disse skal så langt som mulig være prosjektspesifikke og gjøres tilgjengelig for byggherren i dokumenthåndteringssystemet før produktet tas i bruk.

EPD skal være ihht NS-EN 15804:2012 og godkjent av medlemmer av Eco-plattform (bl.a. EPD-Norge, Environdec, IBU).

36.6 Spesielle krav knyttet til ytre miljø

Alle maskiner og utstyr som skal brukes i kontrakten skal være utstyrt med registreringsmerke med QR-kode og være registrert i maskinregisteret (www.reginn.no). Statens vegvesen skal gis elektronisk innsyn i registeret for å kunne utøve sanntidskontroll og få oversikt over entreprenørens og underentreprenørens registrerte maskiner og utstyr.

Alle dieseldrevende kjøretøy og maskiner som benyttes i kontrakten, skal ha henholdsvis EURO 6 og STEG 4 godkjennelse.

Entreprenøren skal månedlig rapportere på energiforbruket, minimum elektrisitets- og dieselforbruk. Diesel skal rapporteres i avgiftsfri og diesel med veibruksavgift. Tall skal

rapporteres som liter forbrukt. Prosjekter som bruker rent biodrivstoff skal rapportere på dette.

Alle maskiner skal være utstyrt med egnet absorpsjonsmiddel, slik at trafikkfarlig søl som oljelekkasjer og lignende kan samles opp umiddelbart.

37 Fellesbestemmelser for SHA og YM

37.1 Beredskapsplan og øvelser

Målet med planen er at alle skal være best mulig forberedt til å håndtere en uønsket hendelse på arbeidsstedet. Planen skal være gjort kjent blant alle som utfører arbeid på kontrakten, og være tilgjengelig for disse.

Entreprenøren skal utarbeide en plan som minst skal inneholde:

- Beredskapsrutiner for ulykker, brann, forurensning og andre uønskede miljøhendelser inklusive hyppighet av øvelser
- Eventuelle andre eksisterende beredskapsplaner
- Ressurser og materiell til bruk ved ulykker, brann og utslipp
- Varslingsplan

Beredskapsrutiner skal bygge på kontraktens risikovurdering, og føringer i eksisterende beredskapsplan. Transportevakuering samt avsperring i forbindelse med en uønsket hendelse skal framgå spesielt.

Planen skal gi oversikt over nødvendige ressurser, det vil si førstehjelpsutstyr og beredskapsmateriell (brannslukningsapparat, oppsugingsmiddel osv.), samt oversikt over tilgjengelige telefoner. Alle som utfører arbeid på kontrakten, skal ha tilgang til egnet kommunikasjonsutstyr.

Varslingsplanen inngår i kontraktens SHA-plan, og skal også inkludere varslingsplan for uønskede hendelser knyttet til ytre miljø. Varslingsplanen skal skjematisk vise hvem som skal varsle og hvem som skal varsles.

Plan for håndtering av uønskede hendelser skal inneholde en oversikt over hvem som skal delta i og lede gjennomgangen med berørt personell etter en alvorlig hendelse (debrifing).

Rutinene for beredskap, som omtalt i dette punktet, skal gjennomgås grundig i forbindelse med et byggemøte tidlig i kontraktsperioden. For større eller risikofylte kontrakter skal det i tillegg holdes minst en beredskapsøvelse tidlig i kontraktsperioden. Beredskapsøvelsen skal tilpasses en tenkelig uønsket hendelse for kontraktsarbeidet.

Etter en alvorlig hendelse, skal det gjennomføres debrifing for berørt personell.

37.2 Rapportering og oppfølging av uønskede hendelser

Ved uønskede hendelser skal det minimum gis den informasjon som etterspørres i RUH-skjemaet på HMSreg.. Den uønskede hendelsen skal registreres og behandles i HMSreg. Årsaksanalyse og hvilke tiltak som gjøres for å unngå gjentakelse av hendelsen, skal også sendes byggherren/vedlegges RUH.

Byggherren krever i tillegg at månedsrapportering utføres i HMSreg.

Entreprenørens rapportering av arbeidsulykker, yrkesskader og andre uønskede hendelser skal skje etter følgende retningslinjer:

Hva Rapporteres	Når rapporteres	Til hvem	Rapportform til byggherren
Alvorlige ulykker i forbindelse med arbeid (konsekvensklasse K5 og K4)	Når det skjer	Politi Arbeidstilsynet Byggeleder DSB ved sprengningsulykker og elektrisitetsulykker Brannvesenet ved brann og forurensningsulykker Verneombud Pårørende (politiet varsler ved dødsulykke)	Muntlig i første omgang, deretter skriftlig ³⁾
Øvrige ulykker (konsekvensklasse K3, K2 og K1)	Senest innen påfølgende arbeidsdag	Byggeleder DSB i tillegg til Arbeidstilsynet ved sprengningsulykker og elektrisitetsulykker Verneombud	Skriftlig ³⁾
Nestenulykker	Senest innen påfølgende arbeidsdag	Byggeleder	Skriftlig ³⁾
Alvorlige nestenulykker (konsekvensklasse K5 og K4)	Når det skjer	Byggeleder	Muntlig i første omgang, deretter skriftlig ³⁾
Yrkessykdom eller yrkesskade	Når det blir konstatert ¹⁾	Arbeidstilsynet Byggeleder ²⁾	Skriftlig

¹⁾ Benyttes til forebyggende arbeid

²⁾ Bare når arbeidstaker samtykker og sykdommen er relevant for arbeid i denne kontrakten.

³⁾ Rapportering i HMSreg

Begrepsforklaring

DSB:	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
Nestenulykke:	Uønsket hendelse som under litt andre omstendigheter kunne ha resultert i skade på personer, miljø eller materielle verdier
Ulykke:	Uønsket hendelse som resulterer i utilsiktet skade på personer, miljø eller materielle verdier, eller fører til produksjonstap
Konsekvensklasse:	Statens vegvesens klassifisering av skader som vist nedenfor

Konsekvensklasse	Personskade
K5	Død
K4	Alvorlig personskade med mulig varig mén
K3	Personskade med fravær over 10 dager
K2	Personskade med fravær inntil 10 dager
K1	Personskade uten fravær

Konsekvensklasse	Materiell skade
K5	> NOK 10 mill
K4	> NOK 5 mill
K3	> NOK 1 mill
K2	> NOK 250.000
K1	> NOK 50.000

Konsekvensklasse	Miljøskade
K5	Permanente miljøskader. Stort ukontrollert utslipp. Regionale og lokale konsekvenser med restaureringstid > 10 år.
K4	Svært alvorlige og langvarige miljøskader. Stort utslipp med behov for tiltak. Lokale konsekvenser med restaureringstid 3–10 år.
K3	Langvarige og alvorlige miljøskader. Betydelig utslipp med behov for tiltak. Restaureringstid 1–3 år. Forurensset grunn som krever oppgraving.
K2	Mindre uønsket utslipp. Registrerbar skade i resipient. Restaureringstid < 1 år.
K1	Mindre utslipp som ikke er registrerbar i resipient.

37.3 Undersøkelse av dødsulykker og hendelser med stort risikopotensiale

Denne bestemmelsen gjelder ved dødsulykker (K5-hendelser) eller uønskede hendelser som etter byggherrens vurdering har stort risikopotensiale (K4-hendelser). Etter slike hendelser, hvor det er involvert personer som deltar i kontraktsarbeidet eller er tredje part, kan byggherren iverksette undersøkelser i samsvar med Statens vegvesens prosedyrer. I slike tilfeller skal entreprenøren stille personell og øvrige ressurser til disposisjon for byggherrens undersøkelser, samt sørge for at det samme gjøres av alle som faller inn under samordningsansvaret for kontraktarbeidet.

37.4 Byggherrens sanksjonsrett

Ved manglende bruk av påbudt personlig verneutstyr, eller andre brudd den enkelte arbeidstaker svarer for, vil det først bli gitt skriftlig advarsel, deretter skriftlig bortvisning fra arbeidsstedet.

Dersom entreprenøren eller hans kontraktsmedhjelpere unnlater å utarbeide sikkerhetsrutiner eller å etterkomme anvisninger for å ivareta SHA eller YM, kan byggherren iverksette følgende tiltak:

1. Stanse arbeidet som er berørt av kontraktsbruddet inntil forholdet er brakt i orden. Dersom forholdet gjelder YM fastsettes en kort frist for iverksetting av tiltak. Dette gir ikke entreprenøren rett til godtgjørelse for de merkostnader dette måtte påføre ham.
2. Ved gjentatte brudd på ivaretagelse av SHA kan byggherren i tillegg til å stanse arbeidet ilegge entreprenøren en mulkt på kr 20 000 pr forhold.
3. Dersom forholdet gjelder YM og ikke er rettet innen fastsatt frist, kan byggherren selv sørge for å få tiltak gjennomført eller iverksatt for entreprenørens regning.

Byggherrens økonomiske krav knyttet til entreprenørens kontraktsbrudd begrenses ikke til kontraktens gjenstand, men omfatter også brudd på kontraktsbestemmelser knyttet til SHA og YM.

Ved gjentatte brudd på kontraktsbestemmelsene om HMS kan entreprenøren bli utelukket fra fremtidige kontrakter med Trøndelag fylkeskommune. Der entreprenøren er et arbeidsfellesskap (leverandørgruppe) gjelder utelukkelsen samtlige deltagere i arbeidsfellesskapet.

38 Forbedringer og utviklingsarbeider

Der partene har forslag til alternative løsninger som gir besparelser, uten verdiforringelse for prosjektet, tas dette opp skriftlig, på samarbeidsmøte eller på byggemøte.

Som incitament til endringer, utviklingsprosjekter mv som fører til besparelse i forhold til kontrakt, fordeles differensen mellom kontraktens utførelse og avtalt utførelse likt mellom byggherren og entreprenør, etter at hver av partene har fått dekket sine utgifter til omprosjektering. Byggherren avgjør hvilke forslag som kommer til utførelse.

Der partene blir enige om at utviklingsarbeider skal gjennomføres, opprettes egne tilleggsavtaler om dette. Dette kan også være aktuelt for utviklingsarbeid dersom det ikke fører til besparelse for denne kontrakten.

Hvis anleggets tekniske verdi endres, skal denne endringen avregnes før besparelsen fordeles. Normal omprosjektering fra byggherrens side som følge av endrede krav, ønsker, avvikende grunnforhold mm omfattes ikke av denne avtalen.

39 Avlevering og overtagelse

39.1 Avlevering ved kontraktsoppstart

39.1.1 Forberedelse

Byggherren skal ta initiativ til en avleveringsforretning senest en måned før kontraktsarbeidene starter.

39.1.2 Avlevering

Ved oppstart av kontrakten skal det foretas oppstartsbefaring som grunnlag for avleveringsforretning. Byggherren fører protokoll.

Oppstartsbefaringen inkluderer:

- Befaring av vegnettet
- Dokumentasjon av eventuelle arbeider som står til rest fra annen kontrakt
- Dokumentasjon av eventuelle arbeider med garantiansvar

Der kontrakten inkluderer vegnett som tilkommer kontrakten på tidspunkt undervegs i kontraktsperioden, gjennomføres supplerende befaring med tilhørende oppdatering av avleveringsforretningen når aktuelt vegnett tilkommer kontrakten.

39.2 Overtagelse ved kontraktsavslutning

39.2.1 Forberedelse

Entreprenøren skal ta initiativ til en overtagelsesforretning senest fire måneder før kontraktens utløp.

Entreprenøren skal til påfølgende byggemøte legge fram forslag til plan for gjennomføring av overtagelsesforretningen. Denne skal inkludere sluttvurdering av tilstanden på vegnettet og de utførte kontraktsarbeider samt sluttrapportering fra entreprenøren.

39.2.2 Overtagelse

Ved avslutning av kontrakten skal det foretas sluttbefaringer som grunnlag for overtagelsesforretning. Byggherren fører protokoll.

Sluttbefaring inkluderer:

- Befaring av vegnettet etter omforent opplegg
- Dokumentasjon av tilstanden på objekter som er relevant for kontrakten

Byggherren skal utarbeide liste over utførte kontraktarbeider med reklamasjonsansvar utover kontraktsperioden.

39.3 Overtagelse av objekter som tilføres i kontraktsperioden

Ved ferdigstilling av objekter som er bygd eller installert av entreprenøren, skal det foretas overtagelsesforretning eventuelt med befaring.

Ved overtagelse i kontraktsperioden, skal objektet inngå i entreprenørens kontraktsansvar.

40 Andre bestemmelser

40.1 Riggplass

Entreprenøren skal utarbeide en riggplan for anleggsområdet, som skal oversendes byggherren senest 4 uker etter kontraktsinngåelse.

Planen skal inneholde kart og en beskrivelse for relevante forhold på anleggsområdet.

- Inngjerding og porter
- Kontor, spise- og skiftebrakker og ev. innkvartering
- Beredskapsutstyr
- Områder for lagring av materiell
- Områder for lagring av farlig stoffer
- Kjøreadkomster og ferdselsveger

Listen er ikke uttømmende.

Byggherren skal ha oversendt fra entreprenør en plan over all innkvartering, før oppstart av arbeidene.

Innkvarteringen skal være forsvarlig utformet, innredet og vedlikeholdt. Viktige momenter er blant annet størrelse, innredning og brannsikkerhet. Boligens standard skal også være i

tråd med den teknologiske og sosiale samfunnsutviklingen. Innkvarteringen skal ha tilfredsstillende ventilasjon og skal ikke ha sopp, råte, fuktskader eller lignende. Innkvartering i arbeidslokaler eller på arbeidsplassen aksepteres ikke. Innkvarteringen skal også være godkjent ifølge bygningslovgivningen.

Som hovedregel skal arbeidstaker ha:

- eget soverom med vindu som kan åpnes
- oppholdsrom med stoler, sofa og TV. Hvis soverommet er stort, vil kravet om areal til rekreasjon kunne være ivaretatt på soverommene. Dersom soverommet er lite, vil det være krav om separat oppholdsrom.
- tilgang på bad og toalett. Ett låsbart toalett og en låsbar dusj per 4-5 beboere.
- vaskerom for vaskemaskin og tørkemuligheter for klær.
- sted for oppbevaring og tilberedelse av mat
- garderobe eller skap til oppbevaring av tøy
- stor nok plass til matlaging og oppbevaring av matvarer, spiseplass, spisebord og stoler
- ren og ryddig innkvartering

Når entreprenøren skal ta stilling til om innkvarteringen holder mål, må han legge vekt på behovet for privatliv og verdighet i forhold til antall beboere, og muligheten for å holde boligen ren og ryddig.

Entreprenøren skal sørge for avmerking og tilrettelegging av områder for lagring og oppbevaring av forskjellige materialer. Alle overflødige materialer og materiell skal fjernes så snart dette er mulig. Lagring av eksplosiver, brennbare stoffer (dynamitt, tennere, olje, gass, drivstoff, syrer osv.) skal vises tydelig i riggplanen. En oversikt som viser maks tillatte mengder av disse stoffene skal være en del av riggplanen.

Hensetting av kjøretøy, maskiner og utstyr skal ikke være til hinder for annen trafikk og anleggsdrift. Veier skal holdes åpne, ryddet og fri for materiell og avfall. Anleggstrafikk gjennom boligområder skal ikke forekomme så sant alternative kjøreruter eksisterer. Hvilke kjøreruter som skal benyttes skal avklares med byggherren på forhånd.

Entreprenøren skal sørge for at arbeidsstedet til enhver tid er sikret mot uvedkommende, i og utenfor ordinær arbeidstid. Ved fraværperioder (helger og ferier) plikter entreprenøren å ha en person i nærheten (innen 1 time med bil) som daglig kontrollerer at sikkerhetstiltakene er i orden. Byggherren skal til enhver tid ha ajourført navn og telefonnummer på den som ivaretar sikkerhetstiltakene i slike perioder.

Det skal tas spesielt hensyn til barn, naboer og myke trafikanter.

Rengjøring av utstyr skal kun skje på en måte og på et sted som ikke utsetter trafikanter, naboer, arbeidere eller andre for fare eller er til sjenanse eller skade for omgivelsene.

40.2 Kontor, lager eller andre lokaler for byggherren

Entreprenør skal stille nødvendig varm lager ikke mindre enn 20 m² lokalisert sentralt for kontraktsområdet. I tillegg skal det være utendørs lager på 20 m².

40.3 Sanksjoner knyttet til mangelfull rapportering

Dersom entreprenørens dokumentasjon til byggherren er mangelfull, og entreprenøren ikke framskaffer den avtalte dokumentasjonen innen 14 dager etter å ha blitt gjort oppmerksom

på forholdet, ilegges entreprenøren et trekk på 10 000 kroner pr hverdag for hvert forhold inntil dokumentasjonen foreligger.

Entreprenøren ilegges et trekk på 15 000 kroner dersom byggherrens stikkprøvekontroll avdekker vesentlige avvik i utførelsen som forringer kvaliteten og som ikke er meldt inn til byggherren innen 2 dager etter at avviket inntraff, på tross av at entreprenøren visste om eller burde ha visst om avviket.

Sanksjoner etter denne bestemmelse begrenser ikke byggherrens øvrige krav i henhold til NS 8406.

40.4 Arbeidstegninger

Entreprenøren har ansvar for å utarbeide nødvendige arbeidstegninger for gjennomføring av de nedenfor nevnte arbeider i henhold til konkurransegrunnlaget, og for å dokumentere overfor byggherren hvordan arbeidene er gjennomført. Grunnlaget for utarbeidelse av arbeidstegninger er tegningsdelen i konkurransegrunnlaget.

40.5 Massedisponeringsplan

Entreprenøren skal levere en plan som viser hvordan massene i kontrakten skal disponeres før arbeidene igangsettes. Planen skal oppdateres når det oppstår behov for endringer i massedisponeringen.

40.6 Forlengelse av kontrakten

Byggherren kan forlenge kontrakten til å gjelde også for en periode på ytterligere 1+1 år. Slik forlengelse må være varslet senest 3 måneder før avtaleslutt.

Forlengelse av kontrakten innebærer at kontrakten videreføres i henhold til kontraktens bestemmelser, og at tidspunkt og frister for overtakelse og sluttoppgjør flyttes tilsvarende fram i tid.

Total pris for rundsumprosesser

For rundsumprosessene i kap. E3, prosess 18.5 ikke medregnet, fastsettes total pris for hver del av de aktuelle forlengingsperiodene slik:

Del(er) av evt. forlengingsperiode	Total pris for rundsumprosesser i kap. E3 for vedkommende periode, regnet i % av total pris for rundsumprosesser (prosess 18.5 ikke medregnet) i kap. E3 for den opprinnelige kontraktsperioden
For hvert år etter 06.10.2029	33,3 %

De fastsatte prosentsatsene i denne tabellen gjelder også for hver enkelt av rundsumprosessene og stedkodene i kontrakten, med unntak av prosess 18.5, som ikke reguleres ved forlengelse av kontrakten.

Total pris for aktuell forlengingsperiode settes lik summen for aktuelle delperioder. Allerede avtalte og fortsatt aktuelle endringer knyttet til rundsumprosessene, videreføres inn i forlengingsperioden, men har fortsatt status som endringer.

Omfang for øvrige arbeider

For øvrige prosesser i kap. E3 og timeprisene i kap. E4 legges 33,3 % av mengdene i konkurransegrunnlaget til grunn for kontraktsfestet omfang for hver av 12-månedersperiodene i forlengingsperioden.

40.7 Spesielle miljøkrav

Alle dieseldrevende kjøretøy og maskiner skal ha godkjennelse etter minimum EURO6 og STEG4.

Minimum 80% andel utslippsfrie person- og varebiler skal benyttes i kontrakten.

Andre miljøkrav

Det stilles krav og restriksjoner knyttet til:

- Spredning av smittestoffer og planteskadegjørere fra vann, planter og/eller utstyr som kan overføre smitte
- Spredning av uønskede arter
- Kulturminner
- Verneområder/naturreservate

40.8 Kontraktsadministrasjon

Entreprenøren plikter å ha ressurser tilgjengelig i det omfang som er beskrevet i D1 med den nødvendige faglige kompetansen, slik at kontraktens målsetting oppnås.

Administrasjonsressursenes kompetanse skal minst være på det tilbudte nivå og med fast kontor i kontraktsområdet.

C Kontraktsbestemmelser – NS 8406:2009

C3 Avtaledokument

Mellom Trøndelag fylkeskommune som byggherre foretaksnr. 817 920 632
og XXXXXX som entreprenør foretaksnr. XXXXXX

er inngått følgende avtale:

1 Entreprenøren påtar seg å levere XXXXXX.

2 Kontraktsarbeidet skal leveres for:

Kontraktssum (eks. mva og eks. E4)	
(tilbud av åååå-mm-dd korrigert etter kontrollregning)	kr XXXXXX
Korreksjon iflg. pkt. 7	kr XXXXXX
Mva	kr XXXXXX
Kontraktssum (inkl. mva)	kr XXXXXX

3 Opplysninger om og betingelser for arbeidet er gitt i konkurransegrunnlaget og de tegninger og dokumenter dette henviser til.

4 Det er fastsatt følgende bindende og dagmulktbelagte tidsfrist(er): XXXXXX.

- Sluttfrist:

- Delfrist(er):

5 Entreprenøren skal levere byggherren garantierklæring for riktig oppfyllelse av entreprenørens forpliktelser i kontraktsperioden og reklamasjonsperioden før kontraktsarbeidenes start og ikke senere enn 28 dager etter at kontrakt er inngått jf. NS 8406, pkt. 8 med suppleringer i kap. C2, pkt. 16.

6 Entreprenøren skal levere byggherren kopi av forsikringsbevis før kontrakts-arbeidenes start og ikke senere enn 28 dager etter at kontrakt er inngått, jf. NS 8406, pkt. 9 med suppleringer i kap. C2, pkt 17.

7 Som en del av denne avtale inngår også vedlegg til avtaledokument i følge vedleggsliste datert åååå-mm-dd.

8 Manglende oppfyllelse av pkt. 5 og 6 kan medføre heving av kontrakten da slik mislighold er å anse som vesentlig mislighold av kontrakten.

9 Dette avtaledokument med eventuelt vedlegg iflg. pkt. 7 er utferdiget i to eksemplarer hvorav partene beholder hvert sitt.

XXXXXX

åååå-mm-dd

XXXXXX

åååå-mm-dd

byggherre
(Avtaledokumentet utfylles ikke ved innsendelse av tilbud)

entreprenør

E Svardokumenter

E1 Dokumentasjon fra tilbyder

Dokumentasjon som skal inngå i tilbudet (evt. også med tilhørende vedlegg).
Dokumentasjon av kvalifikasjoner, kap. E2
Beskrivelse med utfylte priser, kap. E3
Prisskjema: Timepriser for mannskap og maskiner, kap. E4
Tilbudsskjema, kap. E5
Datafil med priser fra kap. D1/E3
Annen dokumentasjon i tilknytning til tilbud

E Svardokumenter**E2 Svardokument for vurdering av leverandørers kvalifikasjoner****Innhold**

1	Dokumentasjon av kvalifikasjoner	2
2	Det europeiske egenerklæringsskjemaet (ESPD)	2
3	Leverandørens organisatoriske og juridiske stilling	3
3.1	Lovlig etablert foretak – kapittel B2 punkt 2.2	3
3.2	Generell informasjon om leverandøren	3
3.3	Leverandørens struktur	3
3.4	Leverandører som deltar i fellesskap	4
3.5	Støtte fra andre virksomheter for oppfyllelse av kvalifikasjonskrav	4
4	Leverandørens økonomiske og finansielle kapasitet – kapittel B2 punkt 2.3	5
5	Leverandørens tekniske og faglige kvalifikasjoner – kapittel B2 punkt 2.4	6
5.1	Relevant erfaring – kapittel B2 punkt 2.4.1	6
6	Helse, miljø og sikkerhet (HMS) og kvalitet – kapittel B2 punkt 2.5	7
6.1	HMS system – kapittel B2 punkt 2.5.1	7
6.2	Miljøstyringssystem – kapittel B2 punkt 2.5.2	7
6.3	Kvalitetsstyringssystem – kapittel B2 punkt 2.5.3	7
7	Skatteattester	7
8	Vedlegg	8

1 Dokumentasjon av kvalifikasjoner

Herværende skjema skal, sammen med ESPD skjemaet, fylles ut av den enkelte leverandør. Opplysninger om leverandør skal gis med redigering og struktur som er angitt i dette kapitlet.

2 Det europeiske egenerklæringsskjemaet (ESPD)

Leverandørene skal fylle ut det elektroniske egenerklæringsskjemaet for offentlige anskaffelser (ESPD) som er gjort gjeldende i konkurransen, jf. kapittel B2 punkt 6.1.

Dersom flere leverandører deltar i konkurransen i fellesskap eller leverandøren støtter seg på en annen virksomhet for å oppfylle kvalifikasjonskravene skal det, i tillegg til leverandørens eget utfylte skjema, leveres et komplett utfylt ESPD-skjema for hver enkelt av leverandørene i felleskapet eller for hver leverandør som bidrar til oppfyllelse av ett eller flere kvalifikasjonskrav. ESPD-filen er gjort tilgjengelig via EU-supply.

3 Leverandørens organisatoriske og juridiske stilling

3.1 Lovlig etablert foretak – kapittel B2 punkt 2.2

Her vedlegges firmaattest fra Foretaksregistret. Utenlandske leverandører skal isteden levere tilsvarende attest bestemt ved lovgivningen i den stat leverandøren er etablert.

3.2 Generell informasjon om leverandøren

Leverandøren:

Navn	
Nasjonalitet	
Organisasjonsnummer	
Adresse	
Telefon	
E-post	

3.3 Leverandørens struktur

Vennligst kryss av nedenfor for leverandørens struktur.

Enkeltstående
firma:

☐

Konsortium:

☐

Joint Venture:

☐

Annet:

☐

Dersom "Annet" – vennligst spesifiser:

--

3.4 Leverandører som deltar i fellesskap

Leverandører som deltar i fellesskap må fylle ut følgende informasjon:

Firmanavn	Nasjonalitet	Adresse, organisasjonsnummer	Rolle (arbeidsoppgaver og fagområde) hos i arbeidsfellesskapet

3.5 Støtte fra andre virksomheter for oppfyllelse av kvalifikasjonskrav

For leverandører som støtter seg på andre virksomheter for å oppfylle krav til økonomisk og finansiell kapasitet og/eller kravene til tekniske og faglige kvalifikasjoner, vedleggs her:

- Dokumentasjon som viser at leverandøren råder over de nødvendige ressursene til virksomhetene han støtter seg på, for eksempel ved å fremlegge en forpliktelseserklæring fra disse virksomhetene. Mal for forpliktelseserklæring er vedlagt dette dokumentet som Vedlegg 1: Mal forpliktelseserklæring.
- Dokumentasjon for det relevante kvalifikasjonskravet for virksomheten som leverandøren støtter seg på i henhold til kravene i kapittel B2 punkt 2.3-5, samt dokumentere kvalifikasjonskravene til virksomheten i kapittel B2 punkt 2.2.

For leverandører som støtter seg på andre virksomheter for å oppfylle krav til økonomisk og finansiell kapasitet, vedlegges her:

- Erklæring om solidarisk ansvar overfor byggherren og tredjemann.

4 Leverandørens økonomiske og finansielle kapasitet – kapittel B2 punkt 2.3

Leverandøren skal fylle ut skjemaet inntatt nedenfor. For øvrig vises det til dokumentasjonskravene angitt i kapittel B2 punkt 2.3.

Egenkapital tas fra siste innberettete regnskap. Det tas ikke med egenkapital fra konsern-, mor- eller datterselskaper. Dersom det er vesentlige endringer i leverandørens egenkapital ved tilbudsfrist, skal dokumentasjon av dette også vedlegges her.

Egenkapital	År:	
-------------	-----	--

Det skal gis opplysninger om leverandørens totale omsetning for hvert av de tre siste regnskapsårene.

År	Leverandørens totale omsetning

5 Leverandørens tekniske og faglige kvalifikasjoner – kapittel B2 punkt 2.4

5.1 Relevant erfaring – kapittel B2 punkt 2.4.1

Oversikt over de 3-5 siste og mest relevante tilsvarende oppdrag gjennomført eller under gjennomførelse i løpet av de siste 5 år. Opplysninger kan også gis på eget skjema.

	Oppdrag	Oppdrag	Oppdrag	Oppdrag	Oppdrag
Oppdragets navn					
Sted					
Oppdragsgiver					
Referanseperson (navn, stilling/tittel i referanseprosjektet, telefon og e-post)					
Tid for utførelse (fra-til) åamm					
Verdi i mill. kr. inkl. mva					
Totalt antall årsverk					
Herav egne arbeidstakere					
Herav i underentreprise					
H1-verdi inkl. underentreprenører					
Kort beskrivelse av oppdraget inkl. hvilke arbeider som ble utført av leverandøren selv og hvilke arbeider som ble utført av underleverandører					

6 Helse, miljø og sikkerhet (HMS) og kvalitet – kapittel B2 punkt 2.5

6.1 HMS system – kapittel B2 punkt 2.5.1

Dokumentasjonskrav:

1. Beskrivelse av leverandørens system for ivaretagelse av HMS, eventuelt ISO 45001-sertifikat.
2. Dokumentasjon på revisjon de siste år med bekreftelse fra den/de som har foretatt revisjon

6.2 Miljøstyringssystem – kapittel B2 punkt 2.5.2

Dokumentasjonskrav:

1. En beskrivelse av leverandørens miljøstyringssystem som viser at leverandøren oppfyller kravene. Hvis leverandøren er sertifisert i henhold til ISO 14001 eller tilsvarende, er det tilstrekkelig å legge ved kopi av gyldig sertifikat/attest.

Egenerklæringsskjema for tilsvarende miljøledelsestiltak kan aksepteres. Dette forutsetter at leverandøren dokumenterer at disse tiltakene tilsvarende de etterspurte miljøledelsessystemene eller -standardene. Leverandøren skal begrunne hvorfor han ikke hadde mulighet til å få slike attester innen fristen, og hva dette skyldes.

2. Dokumentasjon på revisjon de siste år med bekreftelse fra den/de som har foretatt revisjon.

6.3 Kvalitetsstyringssystem – kapittel B2 punkt 2.5.3

Dokumentasjonskrav:

1. En beskrivelse av leverandørens kvalitetsstyringssystem som viser at leverandøren oppfyller kravene. Hvis leverandøren er sertifisert i henhold til ISO 9001:2015 eller tilsvarende, er det tilstrekkelig å legge ved kopi av gyldig sertifikat/attest

Egenerklæringsskjema for tilsvarende kvalitetssikringstiltak kan aksepteres. Dette forutsetter at leverandøren dokumenterer at disse tiltakene tilsvarende de etterspurte kvalitetssikringsstandardene. Leverandøren skal begrunne hvorfor han ikke hadde mulighet til å få slike attester innen fristen, og hva dette skyldes.

2. Dokumentasjon på revisjon de siste år med bekreftelse fra den/de som har foretatt revisjon.

7 Skatteattester

Her vedlegges skatteattester for merverdiavgift og skatt.

8 Vedlegg

I dette skjemaet fremgår følgende vedlegg:

Vedlegg 1: Mal forpliktelseserklæring

Vedlegg 1

Der leverandøren eller et felleskap støtter seg på kapasiteten til en annen virksomhet benyttes følgende forpliktelserklæring.

MAL FORPLIKTELSESERKLÆRING

Firma (navn og organisasjonsnummer)
stiller sin kompetanse og kapasitet til rådighet til

firma (navn og organisasjonsnummer)

i driftskontrakt

Dato:

For

... ..
Signatur

E Svardokumenter

E3 Beskrivelse med utfylte priser

Her prises kapittel D1 i konkurransegrunnlaget. Byggherren aksepterer prisingen i form av beskrivelse med utfylte priser som en *.xml-fil iht. NS 3459 utg. 3.

E Svardokumenter**E4 Prisskjema: Timepriser for mannskap og maskiner**

Timepriser for mannskap og maskiner skal være i henhold til krav i kap C.

Tabellene fylles ut ved innsending av tilbud.

Timepriser mannskap

Spesifikasjon (timepris gjelder hele døgnet, alle dager)	Timepris Kr/time	Timer	Sum pris
Installatør og ingeniør, minimum bachelor-grad		100	
Fagarbeider elektro gr L		200	
Trafikkdirigenter		200	
Annet mannskap		100	
Sum mannskap, eksklusiv tillegg: (overføres til Sum mannskap og maskiner)			

Tillegg i forhold til ordinær timesats for mannskap og i forhold til ordinær timesats for maskiner inklusiv fører	Tillegg Kr/time	Timer	Sum pris
Natttillegg		300	
Sum tillegg: (overføres til Sum mannskap og maskiner)			

Timepriser maskiner

Ønsket maskintype (byggherrens behov)	Vekt (tot.vekt) Tonn (t)	Tilbudt maskin	Årsmodell Årstall	Timepris Kr/time	Timer	Sum pris
Maskiner inklusiv fører:						
Minigravemaskin	2-4t				100	
Lastebil med kran					100	
Asfaltkutter på hjul					500	
Liftbil					300	
Støtputebil					100	
Sum maskiner: (overføres til Sum mannskap og maskiner)						

Sum mannskap og maskiner

Sum mannskap, eksklusiv tillegg	
Sum tillegg	
Sum maskiner	
Sum mannskap og maskiner (alle vegtyper og hele kontraktperioden) Overføres til kap. E5	

Organisasjonsnummer:

Fullstendig firmanavn:

E Svardokumenter**E5 Tilbudsskjema**

Sum i henhold til kap. E3 kr _____

Sum mannskap og maskiner i henhold til kap. E4 kr _____

Total tilbudssum uten merverdiavgift kr _____

Tilbyder bekrefter at kostnader forbundet med alle nødvendige sikkerhetstiltak er tatt med i dette tilbudet.

Tilbyder bekrefter at det er iverksatt systematiske tiltak for å oppfylle kravene i helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen, og aksepterer at oppdragsgiver etter anmodning vil bli gitt rett til å gjennomgå og verifisere virksomhetens system for ivaretagelse av helse, miljø og sikkerhet.

_____, den _____

stempel, underskrift

Organisasjonsnummer: _____

Fullstendig firmanavn: _____

Fullstendig adresse: _____

Postnummer og –sted: _____

Telefonnummer og kontaktperson: _____